תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה וידבר ה' אל משה במדבר (הא')

נשיאת ה"ראש" של האדם לדרגא יותר נעלית

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

פרשת במדבר

שנה ה | גליון קצ"ג

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

©
כל הזכיות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב
עורך ראשי

הרב משה גוראר'י - הרב חיים לייב זאקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה
לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

מכון לעבדך באמת
בארה"ב (+1) 718-650-6295
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

פתח דבר

בשבח והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר **"ד"ה וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (הא')**, בסדרת **"לקוטי תורה המבואר"**, שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו **"ביאורי מושגים"** - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

בכדי להקל על הלומד והמעיין, **הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ** נדפסו בתור הערות (**באותיות כגון דא**) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון לעבדך באמת הרב לוי געלב

ד״ה וידבר ה׳
אל משה במדבר
וגו׳ (הא׳)

נשיאת ה״ראש״ של האדם
לדרגא יותר נעלית

תוכן הפרקים

פרק א

קושיות ודיוקים בהפסוק 'וידבר ה' אל משה גו' שאו את ראש בני ישראל' ..... **ז**

פרק ב

ב' בחינות ברצון הנפש, ביאור ענין 'רצון התחתון' שנמשך מהשכל ..... **ז**

פרק ג

ביאור ענין 'רצון העליון' וכיצד מעוררים אותו ..... **יב**

פרק ד

יצירת קשר בין 'רצון העליון' ו'רצון התחתון' במתן תורה ..... **יד**

פרק ה

ביאור פנימי במאמר רז"ל 'בטל רצונך מפני רצונו', וההבדל בין 'בטל רצונך' ו'עשה רצונו כרצונך' ..... **יח**

פרק ו

ביאור ענין 'שאו את ראש גו' לגלגלותם', לקשר רצון התחתון עם רצון העליון ..... **יט**

פרק ז

ביאור ענין 'אוהל מועד' – המשכת רצון העליון ברצון התחתון בכח עסק התורה ..... **כא**

פרק ח

העבודה הפנימית של ג' משפחות הלויים – גרשון, מררי, קהת ..... **כג**

פרק ט

העבודה הפנימית של הכהנים – להמשיך את הרצון העליון בנפשות ישראל מלמעלה למטה ..... **כח**

ב"ה. לקו"ת פ' במדבר, ד"ה וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' (הא')
[א, א – א, ד]

פרשת במדבר

א א **וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו'. שאו את ראש וגו' לגלגלותם וגו'.**
להבין ענין נשיאת ראש ומה ענין פרשה זו אל אוהל מועד. כי הנה כתיב נעשה

פרק א

קושיות ודיוקים בהפסוק
'וידבר ה' אל משה גו' שאו את ראש בני ישראל'

"וַיְדַבֵּר[1] **ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וגו'.**
שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ וגו' [כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל זָכָר] **לְגֻלְגְּלֹתָם וגו'"**[2].

[לפי פשוטו הכתוב מדבר על ציווי הקב"ה למנות את מספר בני ישראל, וכלשון רש"י 'מתוך חיבתם לפניו מונה אותם בכל שעה'. והפסוק אומר שצריך למנות אותם ('שאו את ראש כל עדת בני ישראל') 'לגלגלתם', היינו, על ידי שקלים, 'בקע לגלגולת' (רש"י).

מאמר זה יבאר פירוש הפנימי של פסוק זה ומהי משמעותו בנוגע לעבודת ה' של כל אחד מישראל.

ולשם כך מקדים כמה שאלות בהכתוב:]

להבין ענין 'נשיאת ראש'[3].

יש להבין מדוע נקט הכתוב 'שאו את ראש בני ישראל', שלפי פשוטו פירושו הוא למנות את בני ישראל, ולכאורה תמוה: מדוע שינה הכתוב בלשונו להשתמש בלשון בלתי רגיל זה.

על כרחך צריך לומר שיש בכך כוונה פנימית, וצריך להבין מהו עניינו הפנימי והרוחני של 'נשיאת' והגבהת בחינת הראש של בני ישראל.

ומה ענין פרשה זו אל אוהל מועד.

מהי השייכות של פרשה זו שמדברת בענין מניית בני ישראל, 'שאו את ראש', לענין אוהל מועד, שזהו המקום המיוחד שבו אמר הקב"ה למשה אודות ציווי זה, והרי כל הציוויים נאמרו למשה באוהל מועד, ומזה שהכתוב מדגיש שציווי זה היה באוהל מועד ללמדנו שענין זה 'שאו את ראש לגלגלותם' שייך לבחינת 'אוהל מועד'.

פרק ב

ב' בחינות ברצון הנפש,
ביאור ענין 'רצון התחתון' שנמשך מהשכל

[כדי להבין דברים אלו הולך ומבאר ענין 'שאו את ראש בני ישראל וגו' לגלגלותם', היינו, מהי בחינת ראש של בני ישראל, ומהי בחינת הגלגולת שלהם, ועל פי זה יבאר ענין נשיאת והגבהת בחינת הראש לבחינת הגלגולת.

תחילה יבאר מהות בחינת 'ראש' של בני ישראל, ואחר כך בחינת ה'גלגולת':]

כי הנה, כתיב[4] **"נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ".**

- לפי פנימיות הדברים הכוונה היא שע"י התבוננות בנפש האדם למטה ניתן ללמוד ולהבין ענינים אלוקיים.

ועד"ז באדם עצמו יש יחס בין הגוף הגשמי לנפשו, שע"י התבוננות בגוף האדם נוכל להבין על נפשו.

[הולך ומבאר ענין הראש והגלגולת בנפש האדם על פי משל מהראש והגלגולת הגשמיים:]

1. **הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:**
מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ד"ה שאו (ע' קעח).
קיצורים והערות והגהות באוה"ת במדבר כרך ו ע' א'תרצג [ובהוצאה חדשה במדבר כרך א בהוספות ע' 3 ואילך].
וראה מאמרי האמצעי במדבר ח"א ע' ע"ח.
2. **במדבר א, א-ב.**
3. **ראה ד"ה כי תשא תשי"ג, ועוד.**
4. **בראשית א, כו.**

אדם בצלמנו שכמו שיש ראש וגולגולת בגשמיות הגוף שהראש עיקרו המוח ועצם הגולגולת מקיפו, כן יש ברוחניות הנפש תלת מוחין שהם חב"ד והרצון הנמשך מהם לקיום המדות וחיותן דאית רצון ואית רצון. אית רצון לתתא ואית רצון לעילא שהוא נקרא רצון העליון שהוא בבחינת מקיף על המוח. וביאור ענין זה הנה כתיב נודע בשערים בעלה ופי' בזהר (פ' וירא דק"ג) **לכל חד לפום שיעורא דילי' כמו דמשער בלבו,**

שכמו שיש ראש וגולגולת בגשמיות הגוף, שהראש עיקרו המוח [שבו]**, ועצם הגולגולת מקיפו** - את המוח.

כן יש ברוחניות הנפש 'תלת מוחין' [ג' מוחין] **שהם חכמה־בינה־דעת**[5]**, והרצון הנמשך מהם לקיום המדות וחיותן.**

- היינו, מחכמה בינה ודעת של האדם נמשך רצון לדבר מסויים ורצון זה מלובש בהמדות ורגשי הלב להיות חיותן וקיומן[6]. כלומר, על ידי שהאדם משתמש בכחות חכמה בינה דעת שלו כשמתבונן לדוגמא בדבר מסויים שטוב עבורו, על ידי זה נולד בו רצון להתקרב לדבר זה, רצון זה מתלבש במדות שבלב, במדת האהבה שלו, לגרום לאדם להרגיש אהבה וקירוב לדבר זה[7].

ורצון זה הוא למטה מבחינת חכמה בינה דעת, ואינו בדומה להגלגולת המקיף את הראש. להלן יבאר שענין הגלגולת בנפש האדם הוא גם כן בחינת רצון, רק שהוא רצון שלמעלה מבחינת המוחין, דוגמת הגלגולת המקיף את הראש והוא למעלה ממנו.

ד'אית רצון ואית רצון'[8].

- יש שתי דרגות ברצון הנפש.

[והולך ומפרט אותן:]

אית רצון לתתא.

יש רצון שלמטה, היינו רצון התחתון, שבא ונמשך מהשכל וההתבוננות, והוא למטה מהשכל והדעת (וזו בחינת הרצון הנ"ל).

ואית רצון לעילא, שהוא נקרא 'רצון העליון', שהוא בבחינת 'מקיף' על המוח - כמו הגולגלת בגשמיות. והוא בחינת רצון העליון, היינו רצון בלתי מוגבל שלמעלה מהרצון הנ"ל, כפי שיבואר להלן.

וביאור ענין זה - לבאר ב' בחינות אלו ברצון - 'רצון התחתון' ו'רצון העליון', מהו ההפרש ביניהם, וכיצד מעוררים אותם:

[תחילה יבאר ענין 'רצון התחתון' הנולד ונמשך מהשכל וההתבוננות, שהוא בחינת ה'ראש' של בני ישראל:]

הִנֵּה, כְּתִיב[9] **"נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ", וּפֵירוּשׁ בְּזֹהַר**[10]**: 'לְכָל חַד לְפוּם שִׁיעוּרָא דִילֵיהּ', כְּמוֹ דְמִשַּׁעֵר בְּלִבּוֹ.**

5. וענינם של חכמה בינה דעת הוא:
חכמה - היא כח השכל להשכיל כל דבר, היינו, לתפוס את הנקודה הכללית של הרעיון והסברא, שבשלב האדם מרגיש שתפס והשיג את הענין, אבל עדיין אינו יכול להסביר את הענין בכל פרטיו לעומקו ולרוחבו, אלא הוא השיג את נקודת הדבר והגרעין שממנו יסתעפו כל פרטי השכל.
בינה - היא השלב השני בהתפתחות השכל, "כשמוציא כוחו אל הפועל, שמתבונן בשכלו להבין דבר לאשורו ולעמקו, מתוך איזה דבר חכמה המושכל בשכלו" (תניא פרק ג), היינו, שהאדם מתבונן בנקודה זו שהשכיל בכח חכמתו, ומתחיל לפתח אותה לכל פרטיה, עד שכל הפרטים ברורים לו.
דעת - כח השכל להתקשר ולהתחבר להענין שכבר הבין והשיג על ידי כוחות החכמה והבינה שלו. היינו, שהאדם מתבונן בענין ומעמיק בו את דעתו עד ששכלו נעשה מקושר בענין זה, כלומר, עד שהוא מרגיש את הענין והדבר נוגע לו ואיכפת לו באמת בנפשו (וראה תניא פ"ג ובחסידות מבוארת שם).

6. וזהו ששורש מילת 'אהבה' הוא 'אבה' לשון רצון (כמ"ש (דברים כג, ו) 'ולא אבה ה' אלקיך לשמוע'), כי פנימיות המדות אהבה ויראה היא הרצון.

7. הסברת הדברים בפרטיות יותר: יש הבדל בין רצון למדות, רצון עניינו המשכת ונטיית האדם לדבר מסויים, ומדות הן רגשות האדם, או אהבה או יראה, לדבר מסויים. לדוגמא, יכול להיות רצון גם ליסורים, שהאדם מבין שיסורים אלו הם לטובתו, אבל אף פעם האדם לא יאהב את היסורים, כי הם גורמים לו כאב וכו'. והנה, סדר הדברים הוא, שהאדם מתבונן בשכלו בטיב איזה דבר, ומזה מתחיל להיות נמשך ונוטה לדבר זה, היינו, שמתעורר ברצון אליו, ורצון זה בא ומתלבש במדת האהבה שירגיש קירוב לדבר זה. ורצון זה הוא החיות והקיום של מדה ורגש זה.

8. בדרך מצותיך פח, ב בשם הזוהר. וראה תו"א ויקהל פז, ד. סה"מ תש"ט ע' 113 בהערה: "הובא ונתבאר בסהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו. ואולי הכוונה לזח"ג קכט, א 'מצחא דאקרי רצון' כו'".

9. משלי לא, כג. ראה תניא פרק מד.

10. פרשת וירא דף ק"ג [ראה לקו"ת פ' מטות פה, ב].

דהיינו ע״י שיעמיק ויתבונן בחב״ד שלו בגדולת א״ס ב״ה כפי עומק מחשבתו וכאשר יוכל שאת בלבו ע״י כן הוא מכיר את בוראו הכרה בלב לדבקה בו ית׳. הגם דלית מחשבה תפיסא בי׳ כלל היינו בי׳ דוקא דהיינו בעצמותו ומהותו כביכול. אבל הנה זה כל האדם להתבונן במה שהוא מהוה עולמות עליונים ותחתונים עד אין מספר ומחיה את כולם ומוציאם מאין ליש ומחדשם בטובו בכל יום ובכל רגע.

ידוע שהקב״ה וכנסת ישראל נמשלו לאיש ואשה (דכל שיר השירים הוא על יסוד משל זה), ולפי זה על פי פנימיות העניינים תוכן הכתוב הוא שהקב״ה נודע לאדם בשערים. ואיתא בזוהר על כתוב זה: ׳בעלה׳ - דא קודשא בריך הוא, דאיהו אתיידע ואתדבק לכל חד לפום מה דמשער בלביה. כלומר, ה׳בעל׳, היינו הקב״ה, נודע לכל אדם בשיעורים שלו (׳שערים׳ לשון שיעורים), לכל אחד לפי השיעור המיוחד לו, כמה שמוחו יכול להתבונן בעמקות בגדולתו יתברך, וכמה שלבו יכול להכיל ולסבול.

דהיינו, על־ידי שיעמיק ויתבונן[11] בחכמה־בינה־דעת שלו בגדולת אין־סוף ברוך־הוא כפי עומק מחשבתו וכאשר יוכל שאת בלבו, על־ידי־כן הוא מכיר את בוראו הכרה בלב לדבקה בו יתברך.

פירוש ׳נודע בשערים בעלה׳ הוא שקב״ה, ה״בעל״ של בני ישראל, מתדבק ומתקשר עם האדם על ידי זה שהאדם מתבונן בגדולתו יתברך, ׳בשערים׳, כפי השיעורים שלו, היינו ״כפי עומק מחשבתו וכאשר יוכל שאת בלבו״ - כפי היכולת המיוחדת של שכלו ויכולת הקליטה של לבו - שעל ידי כך האדם בא להכרה בגדולתו יתברך בלבו ומתדבק בה׳.

[קודם שימשיך לבאר עניינו של רצון זה הנולד מההתבוננות בגדולתו יתברך, מקשה שאלה כללית שעלולה לעלות:]

הגם ד׳לית מחשבה תפיסא ביה כלל׳[12]!

הגם שאין מחשבה שיכולה לתפוס ולהשיג את ה׳, ואם כן, לכאורה תמוה, איך יתכן להתבונן בגדולתו יתברך בכלל, הרי הוא יתברך איננו בגדר תפיסת והשגת האדם.

[והמענה לכך הוא:]

היינו, ׳ביה׳ דוקא, דהיינו, בעצמותו ומהותו, כביכול.

ממה שנאמר ׳לית מחשבה תפיסא ביה׳ משמע שאין מחשבה שיכולה לתפוס ׳ביה׳ דווקא, בהקב״ה עצמו, ומזה משמע שכן יכולה להיות השגה בהאור והגילוי המתפשט ממנו.

כלומר, אי אפשר לתפוס ולהשיג את הקב״ה עצמו, כי הוא אמנם אינו בגדר ההשגה וההבנה בכלל, אבל האורות והגילויים המתפשטים מאתו הם בגדר השגה, ועל ידי שהאדם יתבונן בדרגות אלו ומתוכן יכיר את גדולתו יתברך, יוליד בלבו רצון ואהבה אל ה׳.

[הולך ומבאר בפרטיות יותר במה ביכולת האדם להתבונן, וצריכה להיות התבוננותו כדי לעורר רצון ותשוקה בלבו לדבקה בו יתברך:]

אבל, הנה, זה כל האדם - זוהי מטרת (ויכולת) האדם[13] (אף שאינו יכול להשיג את הקב״ה עצמו):

להתבונן במה שהוא [יתברך] **מהוה עולמות עליונים ותחתונים עד אין מספר, ומחיה את כולם[14], ומוציאם מ׳אין׳ ל׳יש׳, ומחדשם בטובו בכל יום[15] ובכל רגע.**

האדם יכול (ובמילא גם צריך) להתבונן בגדולתו יתברך הניכרת מתוך הבריאה, היינו בהאורות

11. עניין ההתבוננות הוא (לא רק שהאדם חושב אודות גדולתו ית׳ בדרך מעביר ובאופן כללי, אלא) שהאדם מעמיק דעתו ו׳תוקע׳ מחשבתו בחוזק עד שהענין נכנס ונקלט היטב בתוך מוחו וליבו (ראה בארוכה בשער היחוד והאמונה לאדמו״ר האמצעי פרק א).
12. ת״ז בהקדמה (פתח אליהו ואמר). וראה המשך תער״ב סעיף רצט.
13. וכדאיתא בזוהר (ראה זהר רע״מ בא מב, ב) אשר תכלית כוונת בריאת כל העולמות היא ׳בגין דישתמודעון לו׳, כדי שהאדם יידע את ה׳, היינו, שיבין קצת מגדולתו יתברך, וכפי שמבואר כאן.
14. נחמי׳ ט, ו.
15. ברכת יוצר.

וכל אחד לפי מה שהוא משער בלבו יכול הוא להרחיב דעתו ולהלהיב לבו ונפשו לקשר נפשו בה' ולדבקה בו כפי ערך עומק שכלו ותבונתו וכפי ריבוי ההתמדה והתשוקה שמעורר בלבו כל אחד לפי מה שהוא להתלהב ולהתלהט לדבקה בו ית'. והנה נודע הוא לשון נפעל כי שבחא דקוב"ה הוא בעלה דמטרוניתא (ע' בזהר שלח קס"ג ב' ובפ' תזריע מ"ב ב' ובפ' אמור צ"ו ב' ועמ"ש לעיל פ' תשא ע"פ זה יתנו כו') **שנודע בשערים שהוא ית' הוא המשפיל את עצמו בהשתלשלות והתפשטות גדולתו ית'**

והגילויים המתפשטים ממנו לצורך ההתהוות[16] – איך הוא מחיה ומהווה[17] את כל ריבוי העולמות עליונים ותחתונים, ואיך שהם מתהווים ממנו בדרך "יש מאין"[18], ואיך התהוות זו וחידוש זה צריך להיות בכל רגע ממש[19]. שכל הדברים הללו ביכולת שכל המוגבל של האדם להבין אותם, כי יש בזה הסברים שכליים (משלים וכדומה), כי כולם נמשכים מאורות אלקיים שבגדר השגה ותפיסה.

ועל ידי שמתבונן בדברים אלו הוא יבוא "לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך" (דברים ל כ), שיבוא להכרה שכלית אשר הקב"ה הוא הוא חיותו וקיומו בכל רגע, ובמילא יתעורר בתשוקה לדבקה בו יתברך, כמו שהאדם רוצה בחיי נפשו בפרט.

וכל אחד – לפי מה שהוא מְשַׁעֵר בלבו – יכול הוא להרחיב דעתו [בהתבוננות זו] **ולהלהיב לבו ונפשו** [על ידי זה], **לקשר נפשו בה' ולדבקה בו כפי ערך עומק שכלו ותבונתו, וכפי ריבוי ההתמדה** [של ההתבוננות] **והתשוקה שמעורר בלבו, כל אחד לפי מה שהוא, להתלהב ולהתלהט לדבקה בו יתברך.**

– תשוקתו לה' ודביקותו בו יתברך תלויות באיכות ואריכות התבוננותו, ככל שיתבונן בעומק יותר ובאריכות יותר כך יוליד בנפשו ובלבו רצון גדול יותר להדבק בה' (ודברים אלו גם תלויים בדרגתו הפרטית של אדם זה, "כפי שמשער בלבו", "כפי עומק מחשבתו וכאשר יוכל שאת בלבו" (ל' המאמר לעיל).

והנה, 'נודע' הוא לשון נפעל, כי 'שבחא דקוב"ה הוא בעלה דמטרוניתא'[20] – השבח של ה' הוא להיות הבעל של האשה, כנסת ישראל, לרדת אליהם להיות בגדר ידיעתם והשגתם, כפי שממשיך.

ש'נודע בשערים', [כלומר] **שהוא יתברך הוא המשפיל את עצמו בהשתלשלות והתפשטות גדולתו יתברך**

16. וכמבואר בלקו"ת אשר "לא זהו עיקר האלקות מה שמהווה עולמות", וכמבואר לעיל בענין "לית מחשבה תפיסא ביה", שהקב"ה עצמו למעלה לגמרי מדבר זה, ואינו בגדר כל העולמות והנבראים, רק ההארה והזיו הנמשך מאתו מהווה עולמות.

17. הקב"ה מהוה את כל העולמות והנבראים וגם מחיה אותם. והחילוק ביניהם הוא שענין ההתהוות קאי על בריאת עצם חומר הברואים והעולמות, שזו התחדשות יש מאין. וזה שהוא מחיה את הכל, היינו שמשפיע בהם חיות פנימית שעל ידי זה נעשים דברים חיים (ולא רק קיימים).

18. התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים ממנו ית' היא בבחי' יש מאין, כי קודם שנבראו לא היו קיימים כלל, והתהוות באופן כזה היא בשונה מהתהוות של "יש מיש" ו'עילה ועלול', היינו, שממדריגה אחת נמשכת למדריגה שלאחריה, כי זה יתכן רק כאשר שתי המדריגות הן בערך זו לזו, ולכן ממדריגה אחת יכולה להיות המשכת והתהוות המדריגה שאחריה. אך התהוות העולמות היא בבחי' "יש מאין", כי מאחר שכל העולמות הם בגדר גבול (ואפילו עולמות העליונים יש בהם ציור והגדרה מסויימת), הרי הם באין ערוך לגמרי לגביו ית', שהוא בבחי' אין סוף ובלי גבול ממש. ולכן, התהוותם צריכה להיות באופן של יש מאין, היינו שקודם שנבראו אין הם נמצאים כלל אלא נתהוו מ'אין' ממש.

19. התהוות העולמות צריכה להיות תמיד, כי מאחר שהתהוות הבריאה היא מאין ליש - שקודם הבריאה לא היתה שום מציאות כלל ('אין'), ועתה נתהוו העולמות בפועל ממש ("יש"), הרי הבריאה צריכה להתחדש תמיד כמ"ש "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כי כיון שכל מציאות ה"יש" היא חידוש גמור, הרי כדי להתקיים מוכרח שהכוח המחדש אותו יפעל בו תמיד.

והדבר מבואר בתורת החסידות על-פי משל מאדם הזורק אבן מלמטה למעלה, היינו שעל ידי הכוח הזורק יש באבן תכונת העפיפה באויר לפי שעה, וזהו טבע חדש לגמרי, היפך טבעה, אמנם מובן שהזריקה לא שינתה את טבע האבן להיות מעתה "אבן מעופפת" אלא כיון שמצב זה שבו האבן עפה באויר הוא דבר מחודש היפך טבעה, הרי האבן עפה רק כל זמן שהכוח הזורק נמצא בה וגורם לה לעוף, וברגע שהשפעת כוח הזריקה מסתיימת, האבן חוזרת ונופלת לארץ כפי שהיתה קודם הזריקה.

ועד"ז, וכ"ש וק"ו, לענין התחדשות הבריאה יש מאין שזהו חידוש גמור, כי קודם הבריאה לא היתה שום מציאות, וכל המציאות היא חידוש לעומת המצב שהי' קודם הבריאה שהקב"ה הי' לבדו ללא הנבראים, ולפיכך, כדי שהבריאה תמשיך להתקיים, ההתהוות מחדש צריכה להיות כל רגע ורגע ממש - תמיד. ואם הי' מסתלק כרגע - ח"ו - כח המהווה מהבריאה, הי' חוזר לאין ואפס ממש, כמו לפני ששת ימי בראשית (וראה שער היחוד והאמונה, ד"ה האומנם תרמ"ג, ועוד).

20. (עיין בזהר שלח קס"ג ב' - וזה לשונו: "יעקב איש תם, בעלה דההוא תם". ובפרשת תזריע מ"ב ב'. ובפרשת אמור צ"ו ב'. ועיין מה שמבואר לעיל פרשת תשא על פסוק "זה יתנו כו" [תו"א פו, ג. וראה בביאורנו בזה בספר "המעיינות" - מאמר ב לפ' תשא]).

להיות נודע. ע״י כן ונתפם בקרב איש ולב עמוק לפום מה דמשער בלבו דוקא כל חד וחד לפום ערך שיעורא דיליה להמשיך ולקשר אליו ית׳ לדבקה בו. (כי נודע הוא לשון התקשרות כנודע) שבמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כמ״ש במ״א. והנה הרצון הנמשך מזה לקיום המדות אהבה ויראה שאהבה הוא לדבר שהוא כרצונו וכן להיפוך השנאה הוא לדבר שנגד רצונו והוא לפ״ע ההשגה וההשכלה בגדולתו ית׳ דממכ״ע וסוכ״ע כי ממנו נלקח רצון זה

[כדי] **להיות ׳נודע׳ על־ידי־כן, ונתפם בקרב איש ולב עמוק, ׳לפום מה דמשער בלבו׳ דוקא, כל חד וחד לפום ערך שיעורא דיליה, להמשיך ולקשר אליו יתברך לדבקה בו.**[21]

כלומר, ׳נודע׳ הוא לשון נפעל, שמזה משמע שהקב״ה עושה את עצמו שיהיה בגדר ידיעת ותפיסת האדם, והוא על ידי זה שמשפיל את עצמו וממשיך מעצמו אור מצומצם שביכולת האדם להשיג אותו. שעל ידי כך שמשפיל את עצמו להיות בגדר ובערך השגת האדם הרי ממילא הוא ׳נודע׳ לכל איש כפי שיעורו הפרטי, כנ״ל, כפי עומק התבוננותו ויכולת קליטת לבו. ובאמצעות התבוננות בגדולה זו האדם יכול להתקשר בה׳ ולהמשיך לבו אליו באהבה ורצון גדול. במילים אחרות, הקב״ה משפיל ומוריד את עצמו להיות בגדר ידיעת האדם, אבל נדרש מהאדם לעשות את עצמו כלי לה׳ על ידי התבוננותו בעומק ובהתמדה.

ויתירה מזו, לא רק שהקב״ה עושה את עצמו בגדר ובערך השגת האדם (׳נודע׳ לשון נפעל), אלא על ידי זה הקב״ה ׳נודע׳ לאדם, דעת לשון התקשרות והתחברות, היינו, שאז ביכולת האדם (לא רק להשיג את ה׳ ולהבין את גדולתו, אלא) גם להתדבק ולהתקשר עמו ממש[22].

ש׳במקום שאתה מוצא גדולתו – שם אתה מוצא ענותנותו׳[23]**, כמו שמבואר במקום אחר**[24].

– במקום שניתן להכיר את גדולתו יתברך, שם הוא באמת ׳ענותנותו׳ והשפלתו למטה, כי האדם יכול להכיר רק את האור והגילוי המתפשט ממנו בבחינת גבול ומדה, ומזה דווקא מכיר את גדולתו, אבל לגבי הקב״ה עצמו גדולה זו נחשבת להשפלה וירידה אצלו.

והנה, הרצון הנמשך מזה [מהתבוננות האדם בגדולתו יתברך, הנ״ל] **לקיום המדות אהבה ויראה.**

– היינו, שקודם הולדת המדות בלבו ישנה התעוררות רצון כתוצאה מהשגתו בגדולת ה׳, והרצון יורד ומתלבש בלבו להיות הקיום והחיות לרגשי לבו - אהבה ויראה, כנ״ל בתחילת המאמר.

שאהבה הוא לדבר שהוא כרצונו, וכן להיפוך – השנאה הוא לדבר שנגד רצונו - הרי שקיום המדות וחיותן תלוי ברצונו (המתעורר מחמת התבוננות שכלו), שדבר שהוא רוצה, יהיה לאדם רגש של אהבה לזה, ולדבר שאינו רוצה, יהיה לו רגש השנאה אליו.

ו[הרצון] **הוא לפי ערך ההשגה וההשכלה בגדולתו יתברך ד׳ממלא כל עלמין׳ ו׳סובב כל עלמין׳**[25] – האורות הנמשכים ממנו לצורך התהוות העולמות, **כי ממנו נלקח רצון זה.**

21. כי ׳נודע׳ הוא לשון התקשרות, כנודע [ראה תניא פרק ג. פמ״ב. סוף פרק מ״ו (סו, ב). תו״א משפטים עד, סע״ג. סה״מ תקס״ה ע׳ רמח. לקו״ת ואתחנן ו, א. סה״מ תקס״ה ע׳ תשסז. וראה תניא עם פירוש חסידות מבוארת ח״א ע׳ קנד–קנח.].

22. כידוע ש״עיקר הדעת אינה הידיעה לבדה, שידעו גדולת ה׳ מפי סופרים ומפי ספרים, אלא העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה׳, ולתקוע מחשבתו בה׳ בחוזק ואומץ הלב והמוח, עד שתהא מחשבתו מקושרת בה׳ בקשר אמיץ וחזק, כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו, כנודע שדעת הוא לשון התקשרות, כמו ׳והאדם ידע [את חוה] וגו׳׳ (תניא פרק מ״ב). וכן ״בחינת דעת אינה הידיעה לבדה, אלא דעת מלשון הרגשה, שהיא ההרגשה בלב שיכיר וירגיש כאילו רואה לעיני בשר בראי׳ חושיית ממש, וכמ״ש ׳ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי׳׳ (לקו״ת פ׳ במדבר ב, ד) - וראה בהערה לעיל בענין חכמה בינה דעת.

23. ראה מגילה לא, א. ראה הערה כ״ק אדמו״ר בספר המאמרים ת״ש ע׳ 40. תש״ד ע׳ 210 בדיוק גירסא זו.

לפי פשוטו פירוש מאמר רז״ל זה הוא, דבכל מקום שנזכרה בכתובים גדולתו של הקב״ה, בסמוך לזה נזכרה גם ענותנותו. כמ״ש ״כי כה אמר, רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, מרום וקדוש אשכון [גדולתו של הקב״ה], ואת דכא ושפל רוח, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים [עותנותו ית׳]״.

24. ראה לקו״ת ואתחנן ח, ד. לקוטי הגהות לתניא פ״ד. ראה תו״א לא, ד. ס, א.

25. כידוע, יש שני מיני אורות וגילויים ממנו ית׳ לצורך התהוות העולמות והנבראים, הנקראים ׳ממלא כל עלמין׳ ו׳סובב כל עלמין׳. וביאור ענינם בקיצור:

אור ה׳ממלא כל עלמין׳ הוא האור והגילוי אלקי ממנו ית׳ המתלבש בתוך העולמות והנבראים להחיותם ולקיימם בחיות פנימית. כמו

ולכן נק' רצון התחתון שהוא למטה מן הדעת אבל אית רצון לעילא שהוא למעלה מעלה מן הרצון הנולד מן הדעת והשכלה שנתפס ומשיג בשכלו ובינתו ענין התפשטות גדולתו של הקב"ה שהוא ממכ"ע וסוכ"ע אלא נמשך מבחי' ביטול השגתו והשגת כל הנבראים לגבי מהותו ועצמותו ית' מפני רוממותו עד אין קץ דלית מחשבה תפיסא בי' כלל והוא למעלה מבחי' ההשגה וגדר השכלה

- דהיינו, מההשגה שהאדם משיג בגדולתו יתברך - איך שהוא 'ממלא כל עלמין' ו'סובב כל עלמין' - לפי ערך השגתו בזה כן יהיה גודל ועוצם רצונו אליו יתברך, אם השגתו גדולה ועמוקה אזי גם רצונו יהיה גדול מאד, ולאידך, אם השגתו בכך היא שטחית ולא כל כך עמוקה, אזי גם רצונו לא יהיה חזק כל כך (כמשל אדם הרוצה בדבר מסויים, שרוצה בו לפי ערך הבנתו בחשיבות הדבר).

ולכן, נקרא 'רצון התחתון', שהוא למטה מן הדעת - כי בא ונמשך ממנו.

[לסיכום: 'רצון התחתון', בחינת 'ראש' של בני ישראל, קאי על הרצון והתשוקה הנולדת בלבו של אדם כתוצאה מהתבוננות שכלו בגדולתו יתברך הניכרת לאדם, היינו, אורות וגילויים המתפשטים מאיתו לצורך ההתהוות, שהם בערך ובגדר תפיסת והשגת האדם. והרצון הנולד ונמשך מכך נקרא 'רצון התחתון' לפי שהוא למטה מן הדעת המולידה אותו].

פרק ג

ביאור ענין 'רצון העליון' וכיצד מעוררים אותו

[וכעת הולך ומבאר ענין הרצון שלמעלה מהשכל והדעת, בחינת 'רצון העליון':]

אבל 'אית רצון לעילא', שהוא למעלה מעלה מן הרצון הנולד מן הדעת והשכלה שנתפס ומשיג בשכלו ובינתו ענין התפשטות גדולתו של הקב"ה, [איך] **שהוא 'ממלא כל עלמין' ו'סובב כל עלמין'** - שאורות וגילויים אלו הם התפשטות והארה ממנו יתברך בלבד.

אלא [רצון זה] **נמשך מבחינת ביטול השנתו והשגת כל הנבראים לגבי מהותו ועצמותו יתברך, מפני רוממותו עד אין קץ, ד'לית מחשבה תפיסא ביה כלל'[26], והוא למעלה מבחינת ההשגה וגדר[27] השכלה.**

כל העולמות עליונים ותחתונים, וכן אפילו כל הגילויים והאורות הכי נעלים (ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין), כולם נחשבים לאין ואפס ממש. כי סוף כל סוף אפילו אורו הבלי גבול הוא רק אור וגילוי המתפשט ממנו ית' לצורך התהוות עולמות המוגבלים, (על דרך ומעין אור וזיו השמש המתפשט מהשמש להאיר ולחמם את הארץ והדרים עליה).

אך, מצד הקב"ה בכבודו ובעצמו - היינו, לא 'אור' המתפשט ממנו ית', אלא עצמותו ומהותו ית' (ה'מאור' עצמו) - אין העולמות תופסים מקום כלל, כי מכיון שהוא מרומם ומתנשא לגמרי מכל 'גדר' העולמות, לכן אין להם שום תפיסת מקום אצלו כלל, והרי הם חשובים לפניו ית' כ'לא', היינו, "כאילו אין שם עולמות כלל" (לשון אדמו"ר הזקן בתו"א ד"ה ויושט המלך).

וכך גם האורות הנעלים ביותר אינם נחשבים למאומה לפניו ית', כי הם באין ערוך אליו ית', היינו, אפילו האור הבלתי מוגבל הנמשך ממנו, הרי יש לו גדר וציור מסויים - בלי גבול, ואילו הקב"ה בכבודו ובעצמו אין לו שום ציור וגדר, אפילו לא הגדר של בלי גבול, דהיינו בחינת שלילת החיוב ושלילת השלילה, היינו, גם א"א לומר מה הוא, וגם א"א

הנשמה המתלבשת בגוף, שנקלטת ונתפסת בתוך הגוף הגשמי ומתאחדת ומתעצמת עמו עד שגם הגוף נעשה לדבר חי מחמת חיות הנשמה אשר בו. וכן החיות מאור הממלא כל עלמין ממלאת את העולמות בחיות פנימי, ומתלבשת בתוכם כי חיות זו היא מצומצמת לפי ערך העולמות הבעלי גבול, כי היא רק הארה חיצונית ממנו ית' לבד.

ואילו אור ה'סובב כל עלמין' הוא האור והגילוי אלקי ממנו ית' בבחינת בלי גבול. ולכן נק' 'סובב' ומקיף על העולמות, כי אינו נקלט בתוכם באופן פנימי. ואין הכוונה שאור זה לא נמצא בתוך העולמות, ואדרבה מבואר בחסידות שעיקר חיות העולמות היא מאור הסובב הבלי גבול, אלא שאינו מתגלה בעולמות ובנבראים, כי אינם כלים ראויים לקבל אור וגילוי בלתי מוגבל. ונמצא שמאור זה מתהווית מציאות העולמות, אבל העולמות אינם יכולים להכיר ולהרגיש את אור הסובב, כי הוא בלי גבול, ואין ערוך בין גבול ובלי גבול.

26. נסמן לעיל (הערה 12).

27. דיוק הלשון הוא שאינו "בגדר" ההשגה, היינו, לא רק שהוא בדרגה נעלית מאד עד שאי אפשר לאדם להבין אותו, וכמו חכם קטן אינו יכול להבין חכם גדול ביותר. אלא הקב"ה עצמו איננו בגדר הבנה והשגת האדם, ששכל אינו הכלי שיכול להכיל אלקות (וראה ד"ה באתי לגני תשט"ו ס"ג).

ועי״ז תתעורר הנפש לצאת מנרתיקה והוא בחי׳ תשוקה וכלות הנפש ממש להשתפך אל חיק אביה הוא מהותו ועצמותו ית׳ דכולא קמי׳ כלא חשיבא ממש ולא שייך לומר ממכ״ע וסוכ״ע אלא בזיו וההארה מאור א״ס ב״ה המאיר ומחיה כל עלמין והוא בחי׳ מלכות א״ס ב״ה כמ״ש מלך יחיד חי העולמים וכתיב מלכותך מלכות כל עולמים

לשלול ולומר שזה איננו הוא, מאחר שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ואי אפשר להגדירו בשום גדרים, אף בגדרים רוחניים.

נמצא, ׳רצון העליון׳ נמשך ונולד כתוצאה מהתבוננות האדם בביטול העולמות ביחס למהותו ועצמותו יתברך, שהרצון הנולד מזה הוא גדול מאד, כפי שממשיך. ואילו ׳רצון התחתון׳ הוא רצון הנולד מחמת התבוננותו בהאור והזיו המתפשט מאתו להוות את העולמות, והרצון הנולד מזה איננו גדול כל כך כמו הרצון העליון, כי נולד כתוצאה מהתבוננות באור אלקי נמוך יותר, ולכן נקרא ׳רצון התחתון׳, שהוא רצון נמוך יותר.

ועל־ידי־זה - על ידי הכרה זו שהכל בטל לגבי הקב״ה עצמו, ואיך שאין שייך בו שום השגה ותפיסה, **תתעורר הנפש לצאת מנרתיקה** [הוא הגוף], **והוא בחינת תשוקה ו׳כלות הנפש׳**[28] **ממש, להשתפך אל חיק אביה – הוא מהותו ועצמותו יתברך.**

[והטעם להתעוררות רצון גדול כזה:]

ד׳כולא קמיה כלא חשיבא׳[29] **ממש.**

- כל המציאות איננה נחשבת לכלום ביחס להקב״ה עצמו, כנ״ל, ובהכרת האדם דבר זה יתעורר ברצון גדול ותשוקה עצומה להדבק רק במהותו ועצמותו יתברך, כי הוא המציאות האמיתית היחידה, ׳אין עוד מלבדו׳.

(משא״כ בחינת ה׳רצון התחתון׳ לא גורמת לאהבה גדולה כמו זו, כי היא נולדת מהתבוננות האדם בהאור והחיות האלקית המתלבשת בעולמות ונבראים, שהוא אור מוגבל ומצומצם והמציאות כן תופסת מקום לגביו, ולכן האהבה המתעוררת מכך נותנת מקום למציאות האדם, רק שהיא גורמת לאדם לחפש את האלקות שבכל דבר, אבל לא לצאת ממציאותו לגמרי להכלל באלקות).

ולא שייך לומר ׳ממלא כל עלמין׳ ו׳סובב כל עלמין׳ אלא בזיו וההארה מאור אין־סוף ברוך־הוא המאיר ומחיה כל עלמין - ולא על הקב״ה עצמו, שהוא למעלה לאין שיעור מאורות וגילויים הללו המתפשטים ממנו על ידי צמצומים רבים (ואפילו אור הסובב כל עלמין שהוא אורו יתברך הבלי גבול, יש לו שייכות וערך לעולמות, ולכן נקרא ׳סובב כל עלמין׳ דווקא, כי הוא רק גילוי והתפשטות ממנו יתברך לצורך התהוות העולמות, ולכן העולמות תופסים מקום אצלו).

ו[ההארה] **הוא בחינת מלכות אין־סוף ברוך־הוא, כמו שכתוב**[30] **׳מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים׳, וכתיב**[31] **״מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים״.**

- שחיות כל העולמות באה מספירת המלכות בלבד, שהיא הספירה האחרונה והכי נמוכה, ועניינה להעביר את השפע האלקי לדרגה תחתונה יותר. ואפילו אורות עליונים אלו ׳ממלא כל עלמין׳ ו׳סובב כל עלמין׳, הרי הם בבחינת מלכותו יתברך בלבד, היינו, הארה אלקית הנמשכת מאיתו.

רק שנקראים ׳מלכות דאין סוף׳, כי אינם בחינת מלכות של עולמות מוגדרים ומוגבלים, אלא הם הארה מבחינת אין סוף ב״ה עצמו. כלומר, שלפי ערך העולמות אורות אלו הם נעלים ביותר, אבל ביחס למהותו ועצמותו יתברך הם רק בחינת מלכות והארה בלבד.

ובחינה זו נרמזת במה שנאמר ׳מלך יחיד׳ דווקא ׳חי העולמים׳, היינו בחינת מלכות כפי שהיא בדרגה

28. היינו, שישתוקק ויכסוף אל אביו שבשמים כל כך עד שכמעט כלתה נפשו מרוב התאוה.

29. זהר חלק א יא, ב. זהר בהקדמה יא, ב. ראשית חכמה שער היראה ש״א, פ״ז ז, רע״א. מאמרי אדה״ז תקס״ו ע׳ שמא. מאמרי אדה״א דברים ח״ב ע׳ תרנג. וראה גם מאמרי אדה״ז אתהלך לאזניא ע׳ ר ואילך - נדפס גם בתור הקדמה לסליחות קה״ת תשכ״ג ואילך. תורת מנחם - התוועדויות ח״מ ע׳ 352 ואילך.

30. ברכת ישתבח.

31. תהלים קמה, יג.

אבל הוא לבדו הוא לא בגדר ממלא כל עלמין ולא בגדר סובב כל עלמין ולית מחשבה תפיסא בי' כלל כי אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא כו' כנ"ל ואני הוי"ה לא שניתי כתיב ותשוקה נפלאה זו ורצון זה נמשך לנשמות והאיר בהתגלות על נפשם בחג השבועות על ידי מתן תורה בעשרת הדברות

נעלית ביותר 'יחיד', דזה קאי על 'מלכות דאין סוף', שמדרגה זו נמשכת החיות האלקית (ממלא וסובב) של כל העולמות. וכן 'מלכותך' דווקא 'מלכות כל עולמים', שמדייק לומר 'מלכותך' המלכות שלך, של אין סוף ב"ה ממש (ולא סתם מלכות של עולמות תחתונים יותר).

אבל הוא לבדו הוא - מהותו ועצמותו יתברך, **לא בגדר 'ממלא כל עלמין', ולא בגדר 'סובב כל עלמין'** (כמבואר לעיל), **ו'לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל'**[32].

כי 'אתה הוא קודם שנברא העולם, ואתה הוא כו' [אחר שנברא העולם]**'**[33]**, כנזכר לעיל**[34]**, ו"אֲנִי הוי' לֹא שָׁנִיתִי"**[35] **כתיב.**

על הקב"ה בעצמו נאמר 'אתה הוא קודם שנברא העולם, ואתה הוא אחר שנברא העולם', בלי שום שינוי, וכן כתיב 'אני הוי' לא שניתי', שאין לו להקב"ה שום שינוי מהתהוות כל העולמות, ודבר זה שייך לומר רק על עצמותו יתברך ממש, כי ביחס אליו כל העולמות אינם תופסים מקום כלל, ולכן אין התהוותם יכולה לפעול בו שינוי (כמשל זיו השמש המתפשט מהשמש, שהזיו עצמו בין אם מאיר בארמון המלך או במקום האשפה - אינו פועל שינוי במאור השמש עצמו, כי הוא רק אור וזיו בלבד). משא"כ לגבי אורות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין יש להעולמות תפיסת מקום וחשיבות כלשהו, שהרי הם נמשכים מאתו לצורך התהוותם, וזהו כל תכלית מטרתם. ומכיון שכן, הרי במובן מסויים התהוותם פועלת בהם איזה שינוי.

[לסיכום: רצון גדול זה – 'רצון העליון' – מתעורר באדם כתוצאה מהכרתו שכל המציאות אינה נחשבת לכלום לגבי הקב"ה עצמו, אפילו האורות הכי עליונים אינם שוים מאומה לגבי עצמותו ואינם תופסים מקום כלל, ומשום זה האדם ירצה להדבק רק בהקב"ה עצמו, כי כל שאר המציאות היא 'כלא חשיב' ממש, רק זיו והארה הנמשך מאתו].

פרק ד

יצירת קשר בין 'רצון העליון' ו'רצון התחתון' במתן תורה

[הולך ומבאר אשר בדרך כלל רצון עליון זה איננו מאיר ומתגלה בגדרי מציאות האדם וכחותיו, כי הוא נעלה ביותר ואין מציאות האדם מסוגלת להרגיש ולחוש רצון נעלה זה. ויבאר שכל ישראל יש להם רצון זה בטבע נפשם האלקית, שהיא חלק אלקה ממעל ממש ויש לה רצון אחד פשוט לדבקה בו יתברך עצמו, כי הרי היא חלק מאלקותו יתברך ולכן נמשכת בטבע לאלקות. רק שהתעוררותו תלוי' בהתבוננות האדם בביטול כל העולמות והנבראים לגבי מהותו ועצמותו יתברך.

והנה, במתן תורה נפעל ונתחדש דבר נפלא בנשמות ישראל, והוא, שרצון גדול זה יכול להיות נמשך בתוך גדרי מציאות האדם וגופו, עד שניתן להרגיש רצון זה גם בלבו הגשמי, ורצון זה אכן יכול לפעול באדם. היינו, שמאז מתן תורה נוצר קשר בין עצם ומהות נשמת האדם שממנה נובע רצון גדול זה לחלק הנשמה המלובש בגופו, ולכן לאחר מתן תורה ניתן לעורר רצון זה עד שיהיה מורגש באדם ממש].

ותשוקה נפלאה[36] **זו ורצון זה** ['רצון העליון'] **נמשך לנשמות והאיר בהתגלות על נפשם בחג השבועות על־ידי מתן תורה בעשרת הדברות.**

הגילוי האלוקי המיוחד שהאיר במתן תורה פעל ש'רצון עליון' זה נמשך ובא לידי גילוי בתוך כל נשמות ישראל כפי שנשמתם מלובשות בגופם.

---

32. נסמן לעיל (הערה 12).

33. ראה תפלת השחר. של"ה ג, ב. מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' שלו.

34. כמבואר לעיל (פרק ב) בענין 'לית מחשבה תפיסא ביה', 'ביה' דווקא.

35. מלאכי ג, ו. וראה תו"א וישלח ריש ד"ה ויקח מן הבא בידו. לקו"ת אמור לא, א ואילך. מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שלו. אוה"ת ענינים ע' קל ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' שסט ואילך. וש"נ. סה"מ תרל"ז ח"ב המשך וככה פרק צט. פרק קכא.

36. נעתק אוה"ת פנחס ע' א'קכג.

כמארז"ל שעל כל דבור ודבור פרחה נשמתן והיינו שהדבור היה ממשיך להם תשוקה זו שהדבור
א ב הוא המשכה ממהותו ועצמותו ית' לנש"י (ועמש"ל פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם ומ"ש ע"פ
ואהי' אצלו אמון) וזהו אנכי ה' אלהיך דייקא המאיר ומתפשט בך ואנכי מי שאנכי פי' שאין מכיר
ומשיג בחי' אנכי אלא אנכי בעצמי והוא הוא הוי"ה אלקיך דהיינו ניצוץ אלהות השורה בך

כמאמר רז"ל[37] - אודות הגילוי האלקי העצום שהאיר בשעה שהקב"ה אמר את ב' דברות הראשונות: **'שעל כל** דיבור **ודיבור פרחה נשמתן'.**

על ידי הגילוי האלקי שהיה בשעה שהקב"ה אמר את ב' דברות הראשונות. הגיעו ל'רצון עליון' זה וכלות הנפש "להשתפך אל חיק אביה" ממש, שישותם נתבטלה לגמרי. רצון זה נמשך והאיר בתוך גדרי מציאותם

והיינו, שהדיבור היה ממשיך להם תשוקה זו, שהדיבור הוא המשכה ממהותו ועצמותו יתברך לנשמות ישראל.[38]

כלומר, ענין 'פרחה נשמתן' - התעוררות רצון העליון בנשמות ישראל - נמשך להם על ידי דיבורו יתברך, כמשמעות מאמר רז"ל 'על כל דיבור פרחה נשמתן', שכתוצאה מדיבורו נמשך להם גילוי זה. והיינו, כי ענין הדיבור הוא התגלות והמשכה, כמו שהוא אצל האדם, שהדיבור מגלה להזולת מה שהיה צפון ונעלם בלבו, כך ענין דיבורו יתברך הוא המשכה והתגלות ממהותו ועצמותו יתברך לנשמות ישראל, והגילוי שנמשך להם גרם ש'פרחה נשמתן', כלות הנפש ורצון העליון להכלל בהקב"ה עצמו.

וזהו שמבואר לעיל שרצון נעלה זה נמשך ממהותו ועצמותו יתברך דווקא, מההתבוננות בביטול כל העולמות והנבראים לגביו, וזוהי הסיבה לכך שבמתן תורה בני ישראל הגיעו לרצון גדול זה, כי אז נמשך והאיר עליהם (לא רק הארה התגלות והתפשטות ממנו יתברך, אלא) ממהותו ועצמותו יתברך ממש, שהמשכה זו דווקא בכוחה לפעול ולעורר רצון עליון זה.

וזהו **"אנכי ה' אלהיך"**[39] **דייקא** - לשון יחיד, ולא 'אלקיכם'[40], **המאיר ומתפשט בך.**

והמשכה זו נרמזת גם בהדיבור הראשון שאמר הקב"ה לבני ישראל - 'אנכי הוי' אלקיך'. ד'אלקיך' משמע שלך דייקא, היינו שהאיר וחדר 'בך', בתוך מציאות האדם. כלומר, הגילוי דמתן תורה הוא שנמשך והאיר להם מבחינת 'אנכי', היינו מהותו ועצמותו יתברך בתוך נשמות ישראל. ודבר זה נעשה על ידי דיבורו יתברך בב' הדברות הראשונות.

ו'אנכי מי שאנכי'[41]**, פירוש, שאין מכיר ומשיג בחינת 'אנכי' אלא אנכי בעצמי.**

- 'אנכי' מכוון לעצמותו יתברך ממש, שאין מכיר בו אלא הוא בעצמו, כי אינו בגדר השגה ותפיסה כלל[42].

ו[דרגה זו, 'אנכי'] **הוא הוא "הוי"ה אלקיך"** - כנאמר 'אנכי הוי' אלקיך', כלומר, התגלות נעלית זו של עצמותו

37. שבת פח, ב.

38. ועיין מה שמבואר לעיל פרשת יתרו בד"ה 'מראיהם ומעשיהם' [ראה תו"א סט, ג. וראה בביאורנו בזה בספר "המעיינות" - מאמר א' לפרשת יתרו]. ומה שמבואר על פסוק 'ואהיה אצלו אמון' [לקו"ת במדבר יח, ב].

39. שמות כ, ב.

40. כמאמר המדרש בזה (ילק"ש עה"פ) - שכל אחד היה אומר 'עמי הדיבור מדבר', שהיה נרגש שהקב"ה בא לידי גילוי באופן פרטי לכל אחד בפרט.

41. ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט ע' תו. אבן עזרא תולדות כז, יט. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' יד. פרשיות התורה ח"א ע' ר"ט. לקו"ת להאריז"ל תולדות כז, יט. זהר וישלח קסז, ב. ויקרא יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב. לקו"ת ראה לא, ד. סה"מ תקס"ה ע' תתפ. תקס"ו ע' מז. אתהלך ע' רב. ראה תו"א ט, ג. יח, ב. לז, ב. לח, א. נא, א. נו, א. סד, ב. סו, ב. פב, ג. פד, ג. פז, ג. קט, א. ועוד.

42. הלשון 'אנכי מי שאנכי' נמצא בפי' רש"י עה"ת על דברי יעקב ליצחק כשלקח את הברכות מעשו אחיו - 'אנכי עשו בכורך'. ומפרש רש"י, 'אנכי מי שאנכי, ועשו הוא בכורך'. ומזה רואים דלשון 'אנכי' מורה על ההעלם, כי באמירה זו יעקב העלים את עצמו מאביו. ולכן משתמשים בלשון זה בחסידות על אלקותו ית' כפי שהוא למעלה מגילוי (התמים חוברת א ע' מד וחוברת ב ע' פז, עיין חסידות מבוארת מועדים א ע' שעו הערה 20).

כי חלק הוי' עמו כמ"ש ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום כי הנה מהות הנשמות ועצמותן לא ירדה להתלבש בעוה"ז בגוף ונה"ב אלא זיו והארה בעלמא ממנה בלבד הוא שמתפשט ונתפס בשכל ומדות כנ"ל שהן הן כחות הנפש אבל עיקר מהותה ועצמותה של הנשמה לפי מה שהיא במקור חוצבה מריש כל דרגין וכו' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו

יתברך ירדה וחדרה לתוך מציאות וכחות האדם עצמם, 'הוי' אלקיך', כוחך וחיותך[43].

וזהו החידוש המיוחד שנפעל בעת מתן תורה, כי כפי שיבואר להלן, בדרך כלל רצון זה נשאר למעלה ממציאות האדם ואינו חודר בו, כי הוא למעלה ממציאות האדם המוגבלת, אבל במתן תורה ירד והתגלה רצון זה בתוך כחות נפש האדם המוגבלים ומאז נוצר קשר בין ה'רצון העליון' וה'רצון התחתון', כפי שממשיך.

דהיינו, ניצוץ אלהות השורה בך.

במתן תורה בחינת 'אנכי' - מהותו יתברך - נעשתה 'אלקיך', הניצוץ אלקות השורה בך. כלומר, על אף שנשמות ישראל תמיד היו 'חלק אלקה ממעל ממש', חלק מאלקותו יתברך, מכל מקום, ענין זה שבהנשמה נשאר למעלה בבחינת 'מקיף', ולא היה נרגש ונגלה בדרגות התחתונות יותר של הנשמה המתלבשות ומתגלות בגוף. אבל מאז מתן תורה 'אנכי' - עצם ומהות הנשמה - 'הוי' אלקיך' האירה והתפשטה 'בך' ממש, שנעשתה 'אלקיך' הכח והחיות שלך, וניתן להרגיש ולהתפעל ממנה.

"כִּי חֵלֶק הוי' עַמּוֹ"[44] - שבני ישראל הם חלק משם הוי' יתברך, היינו חלק מאלקות ממש, **כמו שכתוב**[45] "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם" - שבני ישראל דבוקים בה' בקשר עצמי מחמת הניצוץ האלקי השורה בהם שהוא 'חלק אלקה ממעל ממש'.

כלומר, עצם הנשמה דבוקה בה' ומאוחדת עמו בתכלית, ולכן 'רצון העליון' הנובע מקשר עצמי זה נרגש גם בתוך מציאות האדם על ידי הגילוי דמתן תורה, כנ"ל.

כי הנה, מהות הנשמות ועצמותן לא ירדה להתלבש בעולם הזה בגוף ונפש הבהמית, אלא זיו והארה בעלמא ממנה בלבד הוא שמתפשט ונתפס בשכל ומדות, כנזכר לעיל, שהן הן [רק] **כחות הנפש** - היינו, רק התפשטות והתגלות של הנפש, ולא מהות הנפש עצמה.

כידוע[46], לא כל הנשמה יורדת למטה לתוך הגוף, אלא רק זיו והארה ממנה נמשך למטה, כי עצם הנשמה היא רוחנית ואלקית ועדינה כל כך עד שאין הגוף מסוגל לקבל אותה. כלומר: אין הכוונה שרק חלק קטן מן הנשמה יורד למטה, ואילו שאר חלקי הנשמה נשארים למעלה במקורה, שהרי אין הנשמה דבר גשמי שאפשר לחלק ולהפריד לחלקים, אלא הכוונה היא, שרק הארה מהנשמה היא בגדר להתגלות ולהיות נרגשת בגוף האדם, מחמת שהיא בגדר התלבשות בגוף גשמי מוגבל, ואילו עצם הנשמה הוא למעלה לגמרי מגדר התלבשות והתגלות בגוף האדם, ולכן אינו נרגש בו.

כלומר מהות הנשמה שבה יש 'רצון עליון' זה איננה נרגשת ונגלית בתוך הגוף, אלא רק הארה והתפשטות חיצונית מהנשמה באה לידי ביטוי וגילוי בגוף.

אבל עיקר מהותה ועצמותה של הנשמה, לפי מה שהיא במקור חוצבה, מריש כל דרגין וכו', "בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו"[47] - למעלה מעולמות בריאה-יצירה-עשיה[48],

43. ידוע דאחד הפירושים בשם אלקים הוא מלשון כח (כמו 'ואת אילי הארץ לקח' - גבורי הארץ), וענינו - שהוא ית' בעל כל הכוחות כולם (שו"ע או"ח סימן ה'), ולפי זה, הפירוש הפנימי ב'אלקיך' - אלקה שלך - הוא (לא רק שהקב"ה שולט עליך, אלא) שהקב"ה הוא כוחך וחיותך.

44. דברים לב, ט.

45. דברים ד, ד.

46. וראה תו"מ חכ"ז ע' 161 הע' 70 וש"נ.

47. ישעי' מג, ז.

48. כלומר, הנשמה איך שהיא מקור חוצבה באצילות, בדרגת 'שהורה היא', לפני שעברה את סדר השתלשלות בי"ע, שהם שלשה השלבים העיקריים של השתלשלות וירידת הנשמה למטה.

הוא למעלה מעלה מגדר ההשגה הנתפס בשכל אנושי אלא שהיא דבוקה בשורשה באלהים חיים בדביקות נצחי לעולמי עד ואין לה אלא רצון אחד לאביה שבשמ' בלבד לעול' בלי שינוי בבחי' ביטול אליו ית' לפי שהיא חלק אלוה ממעל ממש (וכמבואר במקום אחר ע"פ יונתי בחגוי כו') והשינויים הם למטה מצד שינוי ההשגות בכחות הנפש בלבד. והיינו לפי שהנפש עצמה אינה מתלבשת בכחותי' אלא עומדת עליהם מלמעלה בבחי' מקיף בלבד. ובשבועות על ידי מתן תורה נתגלה הרצון העליון שהוא למעלה מן הדעת והאיר אז שורש נשמות תוך כחות הנפש בגילוי רב ועצום (ועמ"ש במ"א ע"פ כי תצא בפי' בקשו פני את פניך ה' אבקש כו') ולכן על כל דבור פרחה נשמתן דהיינו שנסתלק למעלה מבחי' וגדר השכלה והשגה להכלל ולבטל במציאות, ממש אליו ית' בכלות הנפש ממש.

הוא למעלה מעלה מגדר ההשגה הנתפס בשכל אנושי - למעלה לגמרי מכחות הנפש, **אלא שהיא דבוקה בשורשה באלהים חיים בדביקות נצחי לעולמי עד, ואין לה אלא רצון אחד לאביה שבשמים בלבד לעולם בלי שינוי, בבחינת ביטול אליו יתברך, לפי שהיא 'חלק אלוה ממעל' ממש**.[49][50]

עצם הנשמה נשארת תמיד דבוקה בה', ולכן יש לה רק רצון אחד בלבד לה' ולהיות בביטול גמור אליו. ואין בה שינויים כלל. אבל עצם הנשמה היא למעלה מהתגלות והתלבשות בגוף, ולכן לא ניתנת לגילוי.

ורצון זה הוא בדוגמת הרצון העצמי של הבן לאביו, שהוא מפני שהוא חלק מעצם אביו, ולכן נמשך לאביו ואוהב אותו מטבעו. ואי אפשר לבטל רצון טבעי ועצמי זה, רק שלפעמים נעשה בהעלם מצד סיבות שונות ומשונות, אבל תמיד קיים[51].

והשינויים [שברצון הנשמה] **הם למטה** - כלומר, במדריגות נמוכות יותר של הנשמה, **מצד שינוי ההשגות בכחות הנפש בלבד.**

השינויים ברצון הנפש באים מחלקים התחתונים יותר של הנפש, הארת והתפשטות הנפש שמתלבשת בתוך הגוף, שלפי ערך גודל וקוטן השכל וההתבוננות כך יהיה ערך הרצון והאהבה המתעוררת על ידי זה. אבל עצם הנפש לא ניתנת לשינויים, כפי שממשיך.

והיינו, לפי שהנפש עצמה אינה מתלבשת בכחותיה, אלא עומדת עליהם מלמעלה בבחינת 'מקיף' בלבד - ולכן אין בה שינויים כלל, אלא נשארת תמיד ברצון אחד לה' לבדו ובביטול מוחלט, שכל ענין השינויים שייך רק מצד כחות הנפש - שכל ומדות, אבל מהות הנפש היא למעלה מהתלבשות בכחות מוגבלים ומוגדרים הללו (וזהו גם הטעם שברצון הנפש שבא מהתפשטות והארת הנפש בתוך כחות הגוף יש שינויים, כי לא מתגלה בו עצם הנפש שלמעלה משינויים, כי היא למעלה מהתלבשות והתגלות בגוף).

ובשבועות - על־ידי מתן תורה - נתגלה הרצון העליון, שהוא למעלה מן הדעת - ובדרך כלל איננו מתגלה ונרגש בכחות הנפש, **והאיר אז שורש נשמות תוך כחות הנפש בגילוי רב ועצום.**[52]

עצם הנשמה, שמצד טבעה נשארת בבחינת מקיף למעלה מגילוי, האירה והתגלתה בתוך חלק הנשמה המלובש בגוף, והגילוי אלקי במתן תורה פעל קשר זה בין רצון העליון לרצון התחתון, עצם הנשמה והתפשטות והארת הנשמה. כמבואר לעיל ש"על כל דיבור פרחה נשמתן", שדיבורו יתברך מורה על המשכת הגילוי ממהותו ועצמותו יתברך לתוך נשמות ישראל, שגילוי זה פעל גם את התגלות עצם מהות הנשמה לתוך התפשטות והארת הנשמה, עד שנעשה 'פרחה נשמתן' מצד גודל ועוצם הגילוי שהיה בהארת הנשמה המלובשת בהגוף הגשמי.

ולכן, 'על כל דיבור פרחה נשמתן', דהיינו, שנסתלק [חלק הנשמה שלמטה ('כחות הנפש')] **למעלה מבחינת וגדר השכלה והשגה** (שזהו בדרך כלל עניינם של כחות הנפש), **להכלל וְלִבָּטֵל במציאות ממש אליו יתברך, ב'כלות הנפש' ממש** - בחינת 'רצון העליון'.

49. איוב לא, ב. תניא רפ"ב. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' שלה.

50. וכמבואר במקום אחר על פסוק 'יונתי בחגוי כו'' [לקו"ת שה"ש טז, ד].

51. אולי זהו הטעם שאומר "אין לה אלא רצון אחד לאביה שבשמים" שמדייק לומר 'אביה' (ולא סתם רצון אחד להקב"ה), כי המשל לרצון זה הוא מאב ובן.

52. ועיין מה שמבואר במקום אחר על פסוק 'כי תצא' [לקו"ת שם לו, ב], בפירוש 'בקשו פני, את פניך ה' אבקש כו'".

וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים שכל העולמות ומדרגות שלמטה מבחי' זו נק' בשם מצרים לגבי בחינה זו כי שאר כל עניני השגות ודביקות באלהים חיים הם עדיין בבחינה וגדר מצר וגבול הנ"ל וכמ"ש במ"א (לקמן ע"פ וספרתם לכם ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי הענין שעד ירדן יריחו נק' יצ"מ). וזהו בטל רצונך מפני רצונו שענין עשה רצונו כרצונך הוא מצד רצון התחתון הנמשך מהשגת והשכלת לבותם כל אחד מכחות הנפש המתלבש בגוף והרי עדיין יש לו רצון נפרד בפני עצמו אלא שאעפ"כ על ידי העמקת הדעת והתבוננות בגדולתו ית' יתפעל ויעשה בנפשו ולבו רצונו של מקום ב"ה משא"כ ענין בטל רצונך כו' הוא בחי' ביטול

כיון שבשעת מתן תורה עצם הנפש בא לידי גילוי בחלק הנפש המורגש בגוף, בכוחות הנפש, לכן נפעל ענין 'פרחה נשמתן', שגם חלק הנשמה שלמטה פרחה ונסתלקה מהגוף, כי היה נרגש בו רצון גדול זה של עצם הנשמה.

וזהו [ביאור המשך הכתוב ד'אנכי הוי' אלקיך'] **"אשר הוצאתיך מארץ מצרים"**[53], [פירוש:] **שכל העולמות ומדריגות שלמטה מבחינה זו** [- עצמותו ית' ('אנכי')] **נקראים בשם 'מצרים' לגבי בחינה זו, כי שאר כל עניני השגות ודביקות באלהים חיים, הם עדיין בבחינה וגדר מֵצַר וגבול הנ"ל, וכמו שמבואר במקום אחר**[54].

- ודרגה גבוהה זו של 'אנכי' פעלה בחינת 'יציאת מצרים' רוחנית אצל בני ישראל, שיצאו מכל המיצרים והגבולים של הגוף וגם של השגות הנפש, שכולם נחשבים לגבול לגבי בחינה נעלית זו של 'אנכי'. וזאת אומרת שהארה והתגלות זו הוציאה את נפשות בני ישראל מתוך גלותם במצרים, היינו, במיצר הגוף, שגילוי זה יצר קשר וחיבור בין חלק הנשמה המלובש ושורה בגוף לעצם מהות הנשמה שנשאר בבחינת מקיף על הגוף. וקשר זה הוציא את חלק הנשמה המלובש בגוף וכחותיו מבחינת מצרים זה - התלבשות בתוך הגוף, ונתן לו את האפשרות להתעלות ולהרגיש את הרצון העליון של מהות הנשמה למעלה.

פרק ה

ביאור פנימי במאמר רז"ל 'בטל רצונך מפני רצונו' וההבדל בין 'בטל רצונך' ו'עשה רצונו כרצונך'

וזהו 'בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ'[55].

על פי ביאור זה בענין מעלת ה'רצון העליון' שבכוחו להוציא את האדם לגמרי מבחינת מצרים, יבואר גם הפירוש הפנימי של המאמר רז"ל 'בטל רצונך מפני רצונו'. וכן יבואר המשמעות הפנימית של החילוק בין מה שאמרו 'בטל רצונך' ו'עשה רצונו כרצונך', שלכאורה שניהם יש להם תוכן שווה.

פירוש הדברים לפי פשוטו הוא, 'עשה רצונו כרצונך', עשה מצוות עשה כאילו הן רצונך (כמו שאתה רוצה לעשות דברים אחרים), ו'בטל רצונך מפני רצונו' אמר כלפי מצוות לא תעשה (תוספות יו"ט).

שענין 'עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֶךָ' - הוא מצד 'רצון התחתון' הנמשך מהשגת והשכלת לְבוֹתָם, כל אחד מכחות הנפש המתלבש בגוף - היינו, שהאדם צריך להפוך את רצונו לרצון לה' על ידי התבוננות בגדולתו יתברך איך שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, כנ"ל.

וחרי [על ידי עבודה זו] **עדיין יש לו רצון נפרד בפני עצמו, אלא, שאף־על־פי־כן על־ידי העמקת הדעת והתבוננות בגדולתו יתברך יתפעל, ויעשה בנפשו ולבו רצונו של מקום ברוך־הוא** ('עשה רצונו כרצונך').

כלומר, גם כשיש לו התעוררות בחינת 'רצון התחתון' אחרי התבוננות בגדולת ה', עדיין יש לאדם רצון נפרד משלו - היינו רצון להתענג מתענוגים גשמיים וכדומה - רק שעל ידי ההתבוננות בגדולת ה' יתעורר ברצון לעשות גם רצונו של הקב"ה, אבל

53. שמות כ, ב.

54. לקמן על פסוק 'וספרתם לכם' [לקמן י, ג]. ועיין מה שכתוב ב'ביאור' על פסוק 'אלה מסעי' [לקו"ת מסעי צ, ד], הענין שעד ירדן יריחו נקרא 'יציאת מצרים' - מבואר שם, כתיב 'אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים', וידועה התמיהה שהרי יסעו ממצרים ב'מסע' אחד ומדוע נאמר 'מסעי' לשון רבים ? אלא 'מצרים' הוא לשון מיצר וגבול, וכל דרגה נחשבת למצרים וגבול לגבי הדרגה שלמעלה הימנה, לכן כל נסיעה היתה בבחינת מצרים עדיין. עד שהגיעו לבחינת 'ירדן יריחו' דקאי על הגילוי של משיח, שאז תתגלה מהותו ועצמותו יתברך, אז תהיה יציאת כל המצרים והגבולים, כפי שמבואר כאן, דכאשר הקב"ה עצמו בא בגילוי אזי האדם יוצא מכל המיצרים וההגבלות אפילו ברוחניות.

55. אבות ב, ד. באוה"ת במדבר וע' א'תרצו הג"ה לכאן.

והעברה לגמרי שלא יהיה לו רצון עצמו כלל כ"א רצון אחד לה' לבדו דהיינו שיהיה רצון עליון לבדו מאיר בו להשתפך נפשו אל חיק אביה ממש. וזהו שאו את ראש וגו' לגולגלותם וגו' דהיינו לקשר רצון התחתון הנמשך מבחי' ראש ומוחין המלובשים בגוף ונפש ולחברו ולהעלותו למעלה מעלה למקור חוצבה עיקרה ושרשה דיליה שהוא מהות הנשמה עצמה העומדת למעלה והיא בבחי' מקיף ואינה מאירה בתוך הגוף כי עונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם ונכרתה

עדיין קיים אצלו רצון פרטי ואישי. וזהו דיוק לשון המשנה 'עשה רצונו [של הקב"ה] כרצונך [של האדם]', הרי שישנו רצון האדם 'רצונך', רק שעל ידי ההתבוננות הגיע להתפעלות שתגרום אותו לעשות את רצון ה' בכל לבו ונפשו כמו שהוא עושה את הרצונות שלו (ראה פי' הרע"ב ד"ה עשה רצונו כרצונך).

מה־שאין־כן ענין 'בטל רצונך כו' [מפני רצונו]' – **הוא בחינת ביטול והעברה לגמרי, שלא יהיה לו רצון עצמו כלל, כי־אם רצון אחד לה' לבדו, דהיינו, שיהיה 'רצון עליון' לבדו מאיר בו** - שאין ברצון זה שום תערובות של רצון אישי, כנ"ל, **להשתפך נפשו אל חיק אביה ממש** - להשתוקק להכלל בעצמותו יתברך ממש, שזוהי התשוקה והחשק של עצם מהות הנשמה, כנ"ל.

כלומר, הכוונה הפנימית בדברי רז"ל אלו הוא שהאדם יפעל בעצמו את המצב הרוחני שאירע במתן תורה, שרצון העליון בא לידי גילוי ברצון התחתון, עד שלא היה בלבם של ישראל אלא רצון אחד לה' לבדו כמו שהוא בעצם הנפש למעלה, ורצון גדול זה גרם להם 'כלות הנפש' ממש, 'פרחה נשמתן'. 'בטל רצונך', שלא ישאר בך שום רצון פרטי ואישי, רק רצון אחד לה' לבדו. ודבר זה נעשה על ידי המשכת והתכללות הרצון העליון למטה בתוך הרצון התחתון (ועדיין לא נתבאר כיצד מגיעים לדרגה כזו גם עכשיו, ובסמוך יבאר ענין זה).

[לסיכום: בדרך כלל, בחינת 'רצון התחתון' ו'רצון העליון' נשארים מובדלים זו מזו, כי 'רצון העליון' בא מעצם הנשמה שהיא למעלה מהתלבשות והתגלות בהגוף, ו'רצון התחתון' בא משכל האדם, ושני רצונות אלו אינם נפגשים זה עם זה. אבל בעת מתן תורה - באמצעות המשכת עצמותו יתברך למטה באמירת ב' דברות הראשונות - נתחדש דבר נפלא, שעצם הנשמה ורצון העליון הבא ממנה יתקשר ויאיר בתוך חלק הנשמה המלובש בגוף, רצון התחתון, היינו, שנוצר קשר בין עצם הנשמה לחלק הנשמה המלובש בגוף כך שהרצון הנובע מעצם הנשמה יכול להאיר ולהיות נרגש בגדרי מציאות וכחות האדם, חלק הנשמה המלובש בגוף].

פרק ו

ביאור ענין 'שאו את ראש גו' לגלגלותם', לקשר רצון התחתון עם רצון העליון

[ועל פי כל זה יתרץ את הקושיא מתחילת המאמר – להבין את המשמעות הרוחנית של 'נשיאת ראש', ויבאר כיצד כל אדם מישראל יכול לפעול חיבור זה בין הרצון העליון הרצון התחתון, שלא ישאר לו שום רצון בלתי לה' לבדו:]

וזהו "שאו את ראש וגו' לגולגלותם וגו'".

ענין זה - הארת והתגלות הרצון העליון בתוך גדרי מציאות וכחות האדם, רצון התחתון - הוא התוכן הפנימי של כתוב זה, המובא בתחילת המאמר.

דהיינו, לקשר 'רצון התחתון' הנמשך מבחינת 'ראש' ומוחין המלובשים בגוף ונפש.

מה שנאמר 'שאו את ראש', 'ראש' קאי על בחינת 'רצון התחתון', כי רצון זה נמשך מבחינת 'ראש' ומוחין, היינו, שכל והתבוננות האדם בגדולתו יתברך, כנ"ל.

[וצריכים לשאת ולהגביה רצון זה למעלה -]

וּלְחַבְּרוֹ ולהעלותו למעלה מעלה למקור חוצבה, עיקרה ושרשה דיליה, שהוא מהות הנשמה עצמה העומדת למעלה, והיא בבחינת 'מקיף' [כהגלגולת], **ואינה מאירה בתוך הגוף** - לקשר בחינת 'ראש' לבחינת 'גלגולת', היינו, העלאת והתקשרות רצון התחתון - חלקה של הנשמה המלובש בגוף, ברצון העליון - עצם מהות הנשמה.

[מבאר הטעם לכך שמהות הנשמה איננה מאירה בתוך הגוף, דלכאורה הרי לעיל הוסבר שמשעת מתן תורה נוצר קשר בין מהות הנשמה לחלק הנשמה המלובש בגוף, ולכן יש להבין מדוע נדרשת עבודה זו ד'שאו את ראש בני ישראל ... לגולגלותם' בכלל:]

כי "עֲוֹנֹתֵיכֶם מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם"[56]**, "וְנִכְרְתָה**

56. ע"פ ישעי' נט, ב (שם 'עונותיכם היו מבדילים').

הנפש ההיא מלפני אני ה' וכמ"ש במ"א, והוא כמשל האדם שנכרת גופו מראשו. והעצה היעוצה לזה הוא כמו דרך משל אם היה נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו, כך הוא הענין נשיאת ראש שהוא רצון התחתון הנולד משכל ומדות כחות הנפש להעלות למעלה לבחי' גולגלותם דווקא דהיינו גולגולת שלהם עצמם שהוא שרש נשמתם למעלה כי שם מאיר רצה"ע כנ"ל

הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלְפָנַי, אֲנִי ה'"[57], **וכמו שמבואר במקום אחר**[58].

למרות קשר זה שנוצר מעת מתן תורה, הרי האדם יכול להפסיק ולהכרית אותו על ידי עוונותיו (וכן אפילו על ידי מילוי תאוות היתר, כדלהלן), ולכן יש צורך בעבודה מיוחדת לקשר את הרצון התחתון להרצון העליון.

וזוהי הכוונה הפנימית של הפסוק 'עונותיכם מבדילים' היא, שעוונות האדם גורמים הבדלה והפסק לא רק בין האדם לה', כי אז היה יכול לומר 'ביניכם לבין ה'', אלא הכוונה בפסוק זה לרמז 'ביניכם', בין חלק הנשמה המלובש ושורה בתוך הגוף שלכם, ל'אלקיכם', חלק האלקות שבכם, היינו, עצם מהות הנשמה שנשארת בבחינת מקיף על הגוף מלמעלה. ולכן, העוונות גורמים שמהות הנשמה שממנה נובעת 'רצון העליון', איננה יכולה להאיר ולהתגלות בתוככם, היינו, בחלק הנשמה הנרגש ומתגלה בגוף, כחות הנפש.

וזהו גם התוכן הפנימי של הכתוב 'ונכרתה הנפש ההיא מלפני, אני ה'', שהנפש ההיא המלובשת בגוף האדם ובכחותיו נכרת ונפסק הקשר שלה 'מלפני' - מהפנימיות שלי, שזהו עצם מהות הנשמה שנותרת בבחינת מקיף מלמעלה. וזהו שהכתוב מסיים 'אני ה'', על דרך המבואר לעיל בענין 'אנכי'.

והוא כמשל האדם שנכרת גופו מראשו[59].

ההבדלה וההפסק הנוצר על ידי עוונות הוא על דרך משל אדם שנכרת גופו מראשו, שאז לא קיים שום קשר בין הגוף והראש, כך לא נותר קשר ודרך בין מהות הנשמה וחלק הנשמה המלובש בגוף, ובמילא הרצון העליון איננה מאיר ומתגלה בתוך גדרי מציאות וכחות האדם.

והעצה היעוצה לזה הוא - העצה הניתנת לתקן דבר זה, שמהות ועצם הנשמה תחזור להאיר למטה בתוך הגוף, וחלק הנשמה המלובש בו:

כמו דרך־משל אם היה נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו[60] - לחזור וליצור את הקשר בין הגוף והראש.

כך הוא הענין 'נשיאת ראש' – ש['ראש'] **הוא 'רצון התחתון' הנולד משכל ומדות, כחות הנפש** – **להעלות** [רצון זה] **למעלה לבחינת 'גולגלותם' דווקא, דהיינו, גולגולת שלהם עצמם, שהוא שרש נשמתם למעלה** - עצם מהות הנשמה, **כי שם מאיר 'רצון העליון', כנזכר לעיל** - ש"אין לה אלא רצון אחד לאביה שבשמים בלבד לעולם בלי שינוי, בבחינת ביטול אליו יתברך" (ל' המאמר לעיל).[61]

וזהו ענין 'ספירת העומר' [שבה אומרים]**: 'היום, יום כו'** [כך וכך לעומר]**'.**

כידוע[62] אשר ישנה עבודה רוחנית ופנימית בימי ספירת העומר בתיקון המדות והעלאתן לקדושה ואלקות. שכל יום מימי העומר שייך למדה אחרת משבעת המדות הקיימות בנפש האדם (מ"ט יום הוא ז' פעמים ז', כי כל מדה מז' המדות כלולה מזולתה, סך הכל מ"ט צירופים). ומבואר בתורת החסידות שעבודה זו נרמזת בהפסוק 'וספרתם לכם', ש'ספרתם' הוא גם מלשון אבן ספיר, שמאירה, ולפי זה פירוש הכתוב הוא שהאדם צריך 'לספור' היינו להאיר את בחינת ה'לכם', חלק הנשמה המלובש בגופו. והדרך

57. ויקרא כב, ג.
58. אגרת התשובה פרק ג. לקו"ת בלק ע"ג, ג', סה"מ אעת"ר עמוד ע"ד.
59. ראה לקו"ת ראה ד"ה אני לדודי לב, א (וראה בפירוש 'חסידות מבוארת' במאמר זה - מועדים, חודש אלול).
60. ראה לקו"ש ח"ה ע' 136 בשולי הגליון *** להערה 27.
61. ועיין מה שמבואר פרשת כי תשא סוף ד"ה 'שמאלו תחת לראשי' [תו"א פו, ג. וראה בביאורנו בזה בספר "המעיינות" - מאמר א' לפרשת תשא]. ועל פסוק 'ויקהל משה' [תו"א פט, ג. ובביאורנו בזה בספר "המעיינות" - מאמר א' לפרשת ויקהל].
62. ראה לקו"ת פ' אמור לה, ב ד"ה וספרתם לכם ובפירוש 'חסידות מבוארת' על זה.

(ועמ"ש פ' כי תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי וע"פ ויקהל משה) **וזהו ענין ספירת העומר היום יום כו' פי' כי ימים הם בחי' המשכות והיינו המשכת רצון העליון** (עמ"ש בד"ה וספרתם הנ"ל בפי' וענין תספרו חמשים יום וע' ג"כ מ"ש בפ' אמור בפי' וספרתם לכם ממחרת השבת כו') **מלמעלה למטה והיינו ע"י בחי' אהל מועד כי מועד על שם ונועדתי שמה לבני ישראל. והנה ונועדתי ונודעתי הוא ענין אחד אותיות דדין כאותיות דדין ושניהם לשון התקשרות ודביקות הקב"ה בנש"י, אלא שנודעתי הוא ע"י הדעת וההשגה בגדולתו ית' כמ"ש נודע**

שבה פועלים הארה זו היא על ידי המשכה והתגלות דרגה אלקית נעלית מאד, שממשיכים אותה מלמעלה למטה בתוך גדרי מציאות וכחות נפש האדם, ובכך מאירים גם את בחינת ה'לכם' של האדם.

ומכיון שכל שנה הגילוי של מתן תורה חוזר ומתגלה, צריכה להיות את ההכנה של עבודת ספירת העומר כדי שהעוונות לא יסתירו על גילוי רצון העליון הנמשך במתן תורה.

פירוש - לבאר את התוכן הפנימי בנוסח זה:

כי 'ימים', הם בחינות המשכות - כי המשמעות של 'יום' הוא אור וגילוי, כמו שכתוב 'ויקרא אלקים לאור יום', היינו, המשכת וגילוי אלקות למטה.

ומה שאומרים בכל ימי הספירה 'היום יום' בזה פועלים המשכת דרגה אלקית מסויימת, כפי שממשיך.

והיינו, המשכת 'רצון העליון'[63] **מלמעלה למטה** - שיאיר ויתגלה בבחינת 'רצון התחתון', בחינת ה'לכם' של האדם, ועל ידי זה גם ה'לכם' יאיר באור עליון זה ותורגש ותתגלה בו בחינת 'רצון העליון', שיהיה בו ענין 'בטל רצונך', שלא ישאר בו אלא רצון אחד לאביו שבשמים, כנ"ל.

פרק ז

ביאור ענין 'אוהל מועד' – המשכת רצון העליון ברצון התחתון בכח עסק התורה

[יתרץ שאלה מתחילת המאמר – מהי השייכות של אוהל מועד לפרשה זו בענין נשיאת ראש בני ישראל:]

והיינו, על־ידי בחינת 'אהל מועד'.

המשכת בחינת רצון העליון למטה בתוך רצון התחתון היא על ידי בחינת 'אוהל מועד', ובזה ניתן לתקן את כריתת הגוף מהראש הנ"ל, לחזור וליצור את הקשר בין עצם הנשמה להארת והתפשטות הנשמה.

[להבנת ענין 'אוהל מועד' מקדים לבאר עניינו של 'מועד', ואחר כך ענין 'אוהל':]

כי 'מועד' – על שם "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל"[64].

'אוהל מועד' נקרא כך על שם הכתוב 'ונועדתי שמה לבני ישראל', שפירושו הוא, אתוועד עמם בדיבור, כמלך הקובע מקום מועד לדבר עם עבדיו שם (רש"י). כלומר, שבאוהל מועד הקב"ה יתוועד ויפגוש עם בני ישראל.

והנה, 'ונועדתי' 'ונודעתי' הוא ענין אחד, אותיות דְּדִין כאותיות דְּדִין [אותיות של זה כאותיות של זה] - שזה מורה שיש להם תוכן שווה[65].

ושניהם לשון התקשרות ודביקות הקב"ה בנשמות ישראל - לא רק שאותיותם שוות, אלא שגם משמעותם שוות. כי 'נודעתי' הוא לשון דעת, ודעת הוא לשון התקשרות, כנאמר 'והאדם ידע את חוה', ומבואר לעיל ש'נועדתי' הוא לשון פגישה, שהקב"ה מתחבר עם בני ישראל.

[אבל צריך לומר שיש הפרש והבדל בין בחינת 'נודעתי' ו'נועדתי', כי הרי סוף כל סוף צירוף האותיות שלהם שונה זה מזה, וזהו שהולך ומבאר:]

אלא ש'נודעתי' הוא על־ידי הדעת וההשגה בגדולתו יתברך, כמו שכתוב[66] **"נודע בשערים בעלה"** (כנ"ל בענין 'רצון התחתון').

63. עיין מה שמבואר בד"ה 'וספרתם' הנזכר לעיל, בפירוש וענין "תספרו חמשים יום" - להמשיך שער החמשים שהוא על דרך בחינת 'רצון העליון'. ועיין גם כן מה שמבואר בפרשת אמור [לקו"ת שם לה, ד] בפירוש "וספרתם לכם ממחרת השבת כו'" - להמשיך בחינת 'מחרת השבת', למעלה מבחינת השבת, על דרך בחינת 'רצון העליון').

64. שמות כט, מג.

65. כידוע ומבואר בתורת החסידות אשר אותיות שם כל דבר מורות על עניינו ותוכנו, כי אותיות אלו הן מורות על החיות האלקית הפרטית הנמשכת בדבר זה, ואם כן, שני דברים שיש להן אותן אותיות מורה על כך שגם יש להם תוכן משותף.

66. נסמן לעיל.

בשערים בעלה, אבל ונועדתי הוא בחי' יחוד וקשר עליון מבחי' אנכי מי שאנכי לקשר נפשם להשתפך אל חיק אביה (ועמ"ש ע"פ להקריב לי במועדו וע' בזהר פ' ויגש דר"ו ע"ב ובהרמ"ז שם ובזהר משפטים דצ"ז ע"א). **אך אי אפשר להמשיך ולהאיר על נפשם בהתגלות ממש אור בחינה זו כ"א ע"י בחי' אהל ומשכן שהוא מה שכתוב אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי בית אמי זו תורה שבכתב וחדר הורתי זו תושבע"פ כמו שהולד ניתן בבטן אמו כך הוא ענין רצה"ע המלובש בדיני התורה שבע"פ איסור והיתר חייב וזכאי כו',** א ג

ענין ההתקשרות עם ה' הנרמז ב'נודעתי' הוא זה שבא על ידי הדעת וההשגה בגדולתו יתברך, ד'נודעתי' באה ממילת דעת, שכן על ידי שהאדם משיג את ה' בדעתו הרי הוא מתחבר ומתקשר עמו, וזהו ענין 'רצון התחתון', שהוא קשר וחיבור עם ה' בדרגה נמוכה יותר.

אבל 'ונועדתי' - ענין 'אוהל מועד' – **הוא בחינת יחוד וקשר עליון** [עם ה'] **מבחינת 'אנכי מי שאנכי'** - מהותו ועצמותו יתברך, **לקשר נפשם להשתפך אל חיק אביה.**[67]

- היינו, 'נועדתי' מורה על הקשר של הנשמה עם ה' בדרגה עליונה וגבוהה יותר, בחינת 'רצון העליון', שהתעוררותה באה על ידי התבוננות בביטול העולמות והנבראים לגבי מהותו ועצמותו יתברך, שזה גורם להתעוררות רצון גדול מאד, בלי גבול, עד לכלות הנפש ממש, כמבואר לעיל. אבל רצון זה עצמו טבוע ומושרש בכל נפש מישראל בעצם טבעה, מחמת כי כל נשמה היא חלק אלקה ממעל ממש. ו'נועדתי' מורה על קשר עצמי זה שממנו נובעת בחינת 'רצון העליון' הנ"ל.

[עד כאן נתבאר עניינו של 'מועד' – התחברות עם מהותו ועצמותו יתברך, ומעתה ממשיך לבאר עניינו של 'אוהל', וכאמור שעל ידי שתי בחינות אלו – אוהל ומועד – נעשית המשכת 'רצון העליון' מלמעלה למטה:]

אך, אי אפשר להמשיך ולהאיר על נפשם בהתגלות ממש אור בחינה זו - בחינת 'אנכי', 'רצון העליון' (נועדתי), **כי־אם על־ידי בחינת 'אהל' ומשכן.**

כלומר, שהמשכת והתגלות בחינת 'מועד' 'ונועדתי' - קשר עצמי זה - נעשית על ידי בחינת 'אוהל'. ד'מועד' מורה על הקשר העצמי של מהות הנשמה עם ה' שממנו נובע הרצון העליון להדבק בהקב"ה עצמו, ו'אוהל' מורה על המשכת התעוררות והתגלות בחינה זו בפועל ממש בתוך נפש האדם.

[ותוכן ענין ה'אוהל' הוא:]

שהוא מה שכתוב[68] **"אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ, עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי"** - הקב"ה מדבר אודות בני ישראל ואומר אחזתי אותם ולא נתתי להם רפיון עד שהביאותיו אל משכן שילה (רש"י), הרי שכתוב זה קאי על האוהל מועד ומשכן - 'בית אמי' 'חדר הורתי'.

[פירוש הפנימי בכך:]

'בית אמי' – **זו תורה שבכתב, ו'חדר הורתי'** – **זו תורה שבעל־פה.**

'בית אמי' מורה על תורה שבכתב, כי היא מקור הוולד, כמו תורה שבכתב מקור כל התורה כולה, ו'חדר הורתי' הוא תורה שבעל פה, שהיא כמו 'ולד' של תורה שבכתב, כפי שהולד עדיין בבטן אמו ('חדר הורתי'), כי בתורה שבעל פה מלובש רצונו של הקב"ה (ולא נעשה נפרד ח"ו מתורה שבכתב).

[ביאור הדמיון ביניהם:]

כמו שהַוֶלַד ניתן בבטן אמו, כך הוא ענין 'רצון העליון' המלובש בדיני התורה שבעל־פה – איסור והיתר, חייב וזכאי כו' - שזהו רצונו יתברך, 'רצון העליון', שדבר זה אסור או מותר, ורצונו מלובש בהתורה שבעל פה, שהיא החדר והבית שבו מלובש רצון זה.

כלומר, האוהל והבית שבו שורה בחינת 'מועד' הנ"ל, רצון העליון, הוא בחינת תורה שבעל פה, שבה יש גילוי רצונו יתברך (משא"כ בתורה שבכתב, עדיין לא נגלה וניכר מהו רצונו יתברך בפרטיות).

67. ועיין מה שמבואר על פסוק 'להקריב לי במועדו' [סידור עם דא"ח לג, ד]. ועיין בזהר פרשת ויגש דף ר"ו עמוד ב', ובהרמ"ז שם [הלשון נעתק באוה"ת ויקרא-ב ע' תכה]. ובזהר משפטים דף צ"ז עמוד א'.

68. שה"ש ג, ד.

והגם שירדה תורה ונתלבשה בדברים גשמיים עכ"ז הרי מלובש בה רצה"ע ממש ועי"ז גם האדם העוסק בה ממשיך ומאיר על נפשו אור הרצה"ע ממש אשר לית מחת"ב כלל כמ"ש במ"א (וע' בזח"ב צ"ו א'). אך שצריך האדם לתת עצות בנפשו שלא ישאר למטה וצריך לזה ב' בחי' בחינת כהנים ובחי' לוים. בחינת כהנים הוא מלמעלה למטה בחי' מים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך

והגם שירדה תורה ונתלבשה בדברים גשמיים[69].

התורה ירדה ממקורה העליון שהוא רצונו יתברך למטה בתוך גשמיות העולם, שהרי התורה עוסקת בדברים גשמיים שבו נמצאת, ואם כן, לכאורה היה אפשר לומר שאין בה גילוי רצון העליון הזה, כי על ידי שירדה למטה גם גילוי זה נתצמצם ונתמעט יותר ויותר עד שבתורה הגשמית שלפנינו אין בה בחינה נעלית זו.

עם־כל־זה, הרי מלובש בה 'רצון העליון' ממש - ובחינה נעלית זו לא נשתנתה כלל על ידי ירידתה למטה, אלא נשארה במהותה הראשון כפי שהיתה למעלה בשורשה - רצון העליון ממש.

ועל־ידי־זה - ש'רצון העליון' מלובש בתורה גם כפי שירדה למטה בענינים גשמיים - **גם האדם העוסק בה ממשיך ומאיר על נפשו אור ה'רצון העליון' ממש, אשר 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל'** - דרגה שאי אפשר לאדם לתפוס אותה באמצעות השגת מוחו, כנ"ל, ורק על ידי עסק התורה נמשכת ומאירה למטה, **כמו שמבואר במקום אחר**[70].[71]

- ועל ידי זה מחבר את הרצון העליון שבו עם הרצון התחתון, שרצון זה יתגלה גם בתוך גופו הגשמי וכחות הנפש שלו, ואז נעשה 'בטל רצונך מפני רצונו', ביטול והעברת רצון האישי של האדם לגמרי.

ועל פי זה, בפנימיות הדברים, הכתוב המובא לעיל 'אחזתיו' קאי על בני ישראל, שהם אומרים 'אחזתיו [את התורה] ולא ארפנו, עד שהבאתיו [את ה'רצון העליון'] אל בית אמי [תורה שבכתב] ואל חדר הורתי [תורה שבעל פה]'. ולהלן יבאר מה זאת אומרת שצריכים להביא את הרצון העליון למטה בהתורה.

[לסיכום: העצה לתקן הפסק זה שבין עצם נשמתו לחלקו המלובש בגופו היא על ידי לימוד התורה, שבו ועל ידו האדם ממשיך בו את מהותו ועצמותו יתברך ובכך מקשר את ה'רצון העליון' עם ה'רצון התחתון' ואז ה'רצון העליון' יכול לחזור להאיר באדם ולהיות מורגש גם בכחות נפשו הפנימיים].

פרק ח

העבודה הפנימית של ג' משפחות הלויים
– גרשון, מררי, קהת,

אך, שצריך האדם לתת עצות בנפשו שלא ישאר למטה.

כדי לפעול חיבור זה צריך האדם לא להיות שקוע למטה בגשמיות העולם ותאוות ותענוגי בני אדם, וכאמור לעיל שהאדם צריך לחבר ולקשר גם את הרצון התחתון שבו עם הרצון העליון, וכדי לעשות זאת יש צורך לעצה טובה "שלא ישאר למטה" אלא יעלה למעלה שיהיה כלי ראוי מוכשר להתחבר עם הרצון העליון.

וצריך לזה ב' בחינות: [א] **בחינת כהנים,** [ב] **ובחינת לוים.**

כדי שלא ישאר למטה - התעלות הרצון התחתון לגבי רצון העליון - ויוכל להאיר בו הרצון העליון, האדם זקוק לב' בחינות (באופן כללי) - בחינת כהנים ובחינת לויים.

[ומבאר ההבדל הכללי בין שתי בחינות אלו:]

בחינת 'כהנים': הוא 'מלמעלה למטה' - כהן איש החסד, **בחינת מים, שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך**[72].

מבואר בספרי קבלה שכהנים קשורים למדת החסד[73], שעניינה של מדה זו הוא המשכת והתגלות

69. ראה תניא פרק ה.

70. ראה תו"א שמות ד"ה להבין מאמר רז"ל נב, ד (ובביאורנו בזה בספר "המעיינות" - מאמר ב' לפרשת שמות. תניא ספ"ד. ד"ה מרגלא בפומי' תש"מ (מוגה).

71. ועין בזהר חלק ב צ"ו א'.

72. ראה תענית ז, א.

73. ראה תניא פ"ז ובליקוט פירושים (חיטריק) שם.

ובחי' לוים הוא בחי' שלהבת אש העולה ממטה למעלה. וביאור ענין זה הנה כתיב ובחנות המשכן יקימו אותו הלוים פי' ובחנות המשכן כשירד בחי' המשכן ממדרגתו תהיה הקמה ע"י הלוים דהיינו בנשמת האדם למטה שירדה הארתה ונתלבשה בגוף ונה"ב בעוה"ז. הנה זאת העצה לעורר על נפשו בחי' גבורות קדושות והם מתחלקים לשלש בחי' גרשון קהת ומררי גרשון הוא ענין מ"ש גרש את האמה הזאת ואת בנה שהוא מבחי' גבורות (שלכן קוראין פרשה זו בר"ה) **כי שמאל דוחה ומגרש את הרע מקרבו ואיזהו גבור הכובש את יצרו והוא בחי' היותר מעולה ממ"ש ביצ"מ כי ברח העם לפי שהיה עדיין הרע בתוקפו כמ"ש במ"א,**

אלקות מלמעלה למטה, כטבע המים (שתכונתם נמשכת ממידת החסד שלמעלה) שהם יורדים ממקום גבוה למקום נמוך. וכך ענין הכהנים הוא לפעול המשכה והתגלות אלקות מלמעלה למטה.

ובחינת 'לוים': הוא בחינת שלהבת אש העולה 'ממטה למעלה' - לויים באים מצד הגבורה, שעניינו של גבורה הוא הגבהה והתעלות מלמטה למעלה, כטבע האש (שתכונתה נמשכת ממדת הגבורה דלמעלה) שעולה ונגבה למעלה. ולכן עניינם לשיר על הקרבנות, שענין השירה הוא התעלות והגבהת האדם, ענין העלייה דגבורה. ולפי זה מובן אשר עבודת הלויים היא לפעול התעלות והגבהה של הנשמה מלמטה למעלה.

וביאור ענין זה - לבאר עניינם הרוחני של בחינות כהנים ולויים, ואיך פועלים "שלא ישאר למטה", כנ"ל:

[מקדים לבאר ענין הלויים בנפש האדם:]

הנה, כתיב[74] **"וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם", פירוש – 'ובחנות המשכן' – כשירד בחינת 'המשכן' ממדריגתו, תהיה הקמה על־ידי הלוים** - כנ"ל, כדי שהאדם "לא ישאר למטה" זקוק לבחינת הלויים.

דהיינו – בנשמת האדם למטה – שירדה הארתה ונתלבשה בגוף ונפש הבהמית בעולם הזה - זהו ענין ירידת המשכן למטה, וכנ"ל, חלק הנשמה היורד ובא למטה בתור כחות הגוף, **הנה, זאת העצה** - להקימה מנפילתה: **לעורר על נפשו בחינת גבורות קדושות** - ענין הלויים, שבאים מצד הגבורה, כנ"ל, כי גבורה עניינה העלאה, כטבע האש שעולה למעלה.

והם מתחלקים לשלש בחינות – גרשון, קהת, ומררי.

גבורות קדושות אלו מתחלקות לשלש בחינות - גרשון, קהת, ומררי, ג' משפחות הלויים. וכל אחד מהם פועל העלאת והגבהת הנפש מלמטה למעלה, שלא תישאר למטה ושתוכל להאיר בה בחינת הרצון העליון.

[והולך ומסביר עניינם של ג' בחינות אלו בעבודת ה' של כל אחד:]

'גרשון' – הוא ענין מה שכתוב[75] **"גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ"** - ענין גירושין ושילוח, **שהוא מבחינת גבורות**[76]**, כי 'שמאל** [צד הגבורה] **דוחה'**[77] **ומגרש את הרע מקרבו** - היינו, להתנהג ולהתייחס עם הרע והקליפה שבו בדרך גבורה, כלומר, לגרש אותו מקרבו, לבטל ולהכניע אותו. ובכללות זהו ענין עבודת 'האתכפיא', לכוף ולהכריח את עצמו שלא לשמוע לרצון הנפש הבהמית.

ו'אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ'[78] - הרי ענין הגבורה, גבור, הוא להתגבר בעצמו לכבוש את יצרו הרע ולהכניעו.

ו[גרשון] הוא בחינה היותר מעולה ממה שכתוב ביציאת מצרים "כִּי בָרַח הָעָם"[79]**, לפי שהיה עדיין הרע בתוקפו, כמו שכתוב במקום אחר**[80] - על אף שפרעה כבר שלח אותם ממצרים ושחרר אותם, ולכאורה

74. במדבר א, נא.
75. בראשית כא, י.
76. שלכן קוראין פרשה זו בראש השנה - כדי לגרש ולשלח את הרע מקרבו כדי שיהיה כלי ראוי לכל הגילויים וההמשכות של הימים נוראים.
77. סוטה מז, א. וש"נ.
78. אבות ריש פרק ד.
79. שמות יד, ה.
80. ראה תניא פרק לא ובליקוט פירושים שם.

אבל העיקר הוא לגרש את הרע מקרבו שיהיה הרע בורח ממנו וכמ"ש ורדפו מכם חמשה מאה ולכן (לעתיד לבוא) **כתיב כי לא בחפזון תצאו וגו' דאתכפי' סטרא אחרא וזהו ותאמר שרה שהיא בחי' ומדת מלכותו ית' לאברהם שהוא בחי' חסד עליון גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש וגו', ישמעאל הוא בחי' תאוות רעות ושרשם, וכענין לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל וכמו שמבואר במקום אחר. ומררי הוא ענין המרירות**

לא היו צריכים לברוח, מכל מקום, הבריחה שלהם היתה מחמת סיבה רוחנית, שהרע שבהם עדיין היה בתוקפו, לכן היו צריכים לברוח ממנו שלא יחזור ויתעורר בהם.

אבל העיקר הוא לגרש את הרע מקרבו, שיהיה הרע בורח ממנו - ולא שהוא יברח מן הרע שבו ולא יעבוד עליו לכבוש ולבטל אותו, אלא שיגרש את הרע ממנו לגמרי וכובש אותו.

וכמו שכתוב[81] **"וְרַדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה"** - שהרע בורח מהאדם (׳מכם׳), כי מגרש אותו מקרבו.

ולכן, (לעתיד לבוא) כתיב[82] **"כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וגו'** [וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן]**", דאתכפיא סטרא אחרא** - כלומר, בני ישראל לא יצאו מהגלות באופן של מהירות ובהלה, ולא יהיו נסים ונרדפים מאויביהם הרוחניים הפנימיים, שאז כבר יהי׳ הסטרא אחרא והרע נכנע ונכבש לגמרי, ולכן לא יהי׳ צורך לברוח ממנו - "לא בחפזון תצאו".

ו[עד"ז] **זהו** [הפירוש הפנימי במה שכתוב[83]:] **"וַתֹּאמֶר שָׂרָה" – שהיא בחינת ומדת מלכותו**[84] **יתברך** - ענין הנקבה בכלל בא מבחינת וספירת המלכות (דכשם שמלכות מקבלת ההשפעה מהספירות שלמעלה הימנה, כך הנקבה מקבלת השפעה מהזכר), ובאה מצד הגבורה (כידוע ש"מלכות עיקר בניינה מהגבורות"[85]).

"לאברהם" – שהוא בחינת חסד עליון[86] - כמו שכתוב (ישעיה מא, ח) ׳אברהם אוהבי׳.

ומדת הגבורה (שרה) אמרה, כביכול, למדת החסד (אברהם) -]

"גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ [ישמעאל]**, כִּי לֹא יִירַשׁ וגו'** [בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק]**", ׳ישמעאל׳ הוא בחינת תאוות רעות ושרשם** - הכוונה, שמצד בחינת שרה דווקא, ענין הגבורות, ניתן לדחות ולגרש את הרע לגמרי, לגרש את בחינת ישמעאל - תאוות רעות - מן האדם[87].

וכענין[88] **׳לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל׳, וכמו שמבואר במקום אחר**[89].

- שחסד דאברהם, היינו, חסד בלי גבול, מתייחס לרע וקליפה באופן הפוך מזה של גבורה, כי מצד החסד רוצה להשפיע לכולם וכולם טובים בעיניו, וזה איננו לפי הכוונה, ולכן מאברהם דווקא יצא ישמעאל, ענין של קליפה, כי נתן השפעה לכולם, כולל קליפה, כי עניינו השפעה וגילוי ללא שום הבחנה.

[כעת יבאר עניינה של המשפחה הב׳ של הלויים, מררי, שגם הם ענין הגבורה וההעלאה, שעל ידי זה ניתן לפעול "שלא ישאר למטה", כנ"ל:]

ו׳מררי׳ – הוא ענין המרירות[90].

׳מררי׳ לשון מרירות, ועניינו הוא להרגיש מרירות על מצבו הרוחני הירוד.

---

81. ויקרא כו, ח.
82. ישעי׳ נב, יב.
83. בראשית כא, י.
84. ראה לקו"ת להאריז"ל ח"ש כג, ב.
85. ראה מאה"ז תקס"ו ח"ב ע׳ תקעב.
86. ראה זח"א מז, ב.
87. ישמעאל הוא פסולת שיצאה מבחינת החסד דאברהם, שאברהם הוא בחינת חסד ואהבת ה׳, ולאידך, בחינת ישמעאל היא חסד ואהבה כפי שבא ב׳לעומת זה׳ וקליפה - אהבה ותאוות רעות.
88. ספרי האזינו פשי"ב. פסחים נו, א.
89. ראה תו"א יב, א. יב, ד. כה, ב.
90. ראה לקו"ת שה"ש טו, א שכן הוא בלקו"ת להאריז"ל פ׳ נשא.

בהיות ממארי דחושבנא על ימי חלדו אשר רובם ככולם בחשך ילך בכריתות הגוף מן הראש הוא בחי' לגולגלותם של נפשו שאינה מאירה בנפשו כ"א לעתים רחוקים מפני עוונותיו המבדילים. או משום שעדיין לא אתכפייא סטרא אחרא וכו'. או משום שהלביש נפשו בלבושים צואים מהבל ורעות רוח מדברים בטלים ומחשבות אדם ותחבולותיו בעניני עולם הזה וכסופין בטלין דילי'. ובחינה זו היא ג"כ מבחי' לוים שרש הגבורות שהמרירות הוא מיסוד אש

[ומבאר כיצד מעוררים מרירות זו:]

בהיות מ'מארי דחושבנא'[91] **על ימי חלדו** [חייו], **אשר רובם ככולם בחשך ילך, בכריתות הגוף מן הראש** (כנ"ל), [הראש] **הוא בחינת "לגולגלותם" של נפשו, שאינה מאירה בנפשו** [המלובשת בגופו] **כי־אם לעתים רחוקים.**

כדי לעורר מרירות האדם צריך להיות 'מארי דחושבנא' מבעלי החשבון, "דהיינו, לעשות חשבון עם נפשו מכל המחשבות והדיבורים והמעשים שחלפו ועברו מיום היותו עד היום הזה אם היו כולם מצד הקדושה או מצד הטומאה ר"ל, דהיינו, כל המחשבות והדיבורים ומעשים אשר לא לה' המה ולרצונו ולעבודתו, שזהו פי' לשון 'סטרא אחרא' ... ומודעת זאת כי כל עת שהאדם מחשב מחשבות קדושות נעשה מרכבה בעת זו להיכלות הקדושה שמהן מושפעות מחשבות הללו, וכן להיפך, נעשה מרכבה טמאה בעת זו להיכלות הטומאה, שמהן מושפעות כל מחשבות רעות, וכן בדיבור ומעשה" (תניא פרק כ"ט ע' לו,ב - לז,א).

ועל ידי זה שרוב חייו הרי הוא נמצא בחושך וקליפה, הנה, בזה הוא כורת את ראשו הרוחני מגופו הרוחני, היינו, שבחינת ה'גולגולת' שלו לא תוכל להאיר ולהתגלות ולחדור בתוך גופו עד שתהיה נרגשת בו ממש. אלא מפני הנהגה זו עצם מהות נפשו (גולגולת) מאירה בו רק לעתים רחוקים וזמני עת רצון וכדומה. ודבר זה גורם שהאדם ירגיש מרירות עצומה.

[מביא שלש סיבות לכך שבחינת 'גולגולת' של נפשו איננה מאירה בגופו (ובאמת, ב' סיבות נוספות על זו שהובאה לעיל – 'עוונות המבדילים', שמביא גם סיבה זו כאן בראשונה):]

מפני עוונותיו המבדילים - כנ"ל, שעוונות פועלים הבדלה בין האדם לעצם נשמתו, כמפורש בקרא 'עוונותיו מבדילים ביניכם ולבין אלקיכם', שהפירוש הפנימי בכך הוא, ש'אלקיכם' הכוונה לה'חלק אלקה ממעל ממש' שלכם, שהוא עצם נשמתו, שעוונות מונעים את התגלות בחינה זו בגוף האדם, ושלא תהיה נרגשת ומתגלית בו.

או משום שעדיין לא אתכפייא סטרא אחרא וכו' - עבודת 'גרשון' הנ"ל עדיין לא נעשתה בשלימות, ואם עדיין לא הכניע וביטל את הרע מקרבו, אפילו אם אינו עובר עבירות בפועל, אז בחינת גולגולת שבנפשו איננה יכולה להאיר בו, כי יש דבר המונע ומעכב התגלות זו.

או משום שהלביש נפשו ב'לבושים צואים'[92] **מֵהֶבֶל וְרָעוּת רוּחַ**[93] **– מדברים בטלים, ומחשבות אדם ותחבולותיו**[94] **בעניני עולם הזה, וכיסופין**[95] **בטלין דיליה** - היינו, שהאדם עדיין שקוע בתאוות עולם הזה במחשבה או דיבור, וגם זה מהווה הפסק ומניעה ועיכוב על בחינת 'גולגולת' שבנפשו מלהתגלות ולהאיר למטה. כלומר, לעיל מדבר בתאוות איסור, וכאן מוסיף ענין דק יותר[96], לא בלבוש המעשה אלא רק בדיבור ומחשבה, ומדבר בענין דברים בטלים שאין אדם ניצול מהם בכל יום (ראה בד"ה אני לדודי תשי"ב).

[וכעת יבאר איך בחינה זו של מררי שייכת לגבורה, לוי:]

ובחינה זו - עבודת המרירות של 'מררי', **היא גם־כן מבחינת לוים – שרש הגבורות – שהמרירות הוא מיסוד אש.**

---

91. זהר חלק ג' קעח, א.

92. לבושי הנפש הם מחשבה דיבור ומעשה, שבהם הנפש מתלבשת כדי לבטא ולגלות את שכלה ורגשותיה. וישנם לבושים של הנפש האלקית - מחשבה דיבור ומעשה בתורה ומצוות, ולבושי נפש הבהמית - מחשבה דיבור ומעשה בענייני עולם הזה ותענוגיו. לבושים אלו של הנפש הבהמית נקראים 'לבושים צואים', מחמת שהם נגד רצון ה', וכביכול מלבישים את הנפש האלקית ומלכלכים אותה.

93. קהלת ד, ד.

94. מוסף דר"ה.

95. - לשון תאווה וחימוד, על דרך 'נכסוף נכספת לבית אביך'. כלומר, תאוות בטלות (שבאמת אינן שוות כלום) של עולם הזה הגשמי.

96. או יש לומר שהכוונה כאן היא ש"מפני עוונותיו המבדילים" הוא בתור כותרת, ומה שכתוב אחר כך "אם משום שעדיין לא אתכפיא סטרא אחרא" ו"או משום שהלביש נפשו ..." הוא פירוט הדברים, שהבדלה זו יכולה להיות בשני אופנים, או באופן זה או באופן זה.

ושעי"ז הוא מתעורר כח החמימות וכמ"ש במקום אחר, ועי"ז הוא בא לבחי' ומעלת קהת מלשון ולו יקהת עמים (אלא שהיו"ד נוספת להורות על הפעולה לעתיד) **שהוא לשון אסיפה וקיבוץ כתרגומו ולו יתכנשון עממיא דהיינו שמתאסף ומתקבץ אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף במקור חוצבה ברשפי אש שלהבת העולה למעלה. ומה שלא נאמר בפירוש לשון אסיפה כדכתיב בהתאסף ראשי עם וגו' כי שם נאמר יחד שבטי ישראל שקבוצם נקרא אסיפה אבל בהקבץ בחי' שאר עמים להתאסף למקורם נאמר יקהת מלשון קיוהא הוא ענין חריפות וחמיצות כמו דרך משל העושה מטעמים מדברים חריפים**

ידוע אשר כל הדברים שבעולם מורכבים מד' יסודות אש רוח מים עפר, וכן הוא ברוחניות ובנפש האדם, שנפש האדם מורכבת מד' יסודות אלו (ולאמיתו של דבר שורש ד' יסודות הגשמיים הוא מד' יסודות אלו הרוחניים, ש"נשתלשלו מהן" (תניא פרק ג)). ויש מדות נפשיות מסויימות שבאות מיסוד האש, כמו כעס וגאוה, שטבע דברים אלו הגבהה למעלה, ויש שבאים מיסוד הרוח, כהתפארות ודברים בטלים (ראה תניא פרק א). ורגש המרירות בא מיסוד האש הרוחני בנפש האדם, וכנראה מתכונתה שהיא בטבע החמימות וההעלאה דוגמת האש, שכאשר אדם מתמרמר על דבר ה"ה מרגיש אש וחמימות.

[ועוד קשר שיש למרירות עם גבורה ואש:]

ושעל־ידי־זה [המרירות] **הוא מתעורר כח החמימות** - הרצון הצמאון והאהבה הבוערת בלבו לצאת מן הרע, **וכמו שמבואר במקום אחר.**

[ועתה יבאר את ענין המשפחה השלישית של הלויים – קהת, ואיך עניינם גם כן בחינת הגבורה:]

ועל־ידי־זה [עבודת גרשון ומררי] **הוא בא לבחינת ומעלת 'קהת' – מלשון**[97] **"וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים"**[98]**, שהוא לשון אסיפה וקיבוץ, כתרגומו**[99]**: 'ולו יתכנשון עממיא'** - לשון כניסה ואסיפה.

[ומבאר ענין עבודה זו של כניסה ואסיפה בנפש האדם:]

דהיינו, שמתאסף ומתקבץ אליו [יתברך] **לבו ורוחו ונשמתו** [של האדם] **אליו יאסוף**[100] **במקור חוצבה ברשפי אש שלהבת העולה למעלה** - שמגיע לאהבה ורצון גדול לעלות למעלה ולהכלל באלקות, שהוא טבע ההעלאה של גבורה (כטבע האש). וזהו מה שאמור לעיל שעל ידי עבודה זו "לא ישאר למטה".

ויבאר להלן בסמוך (וראה גם ב'ביאור הדברים' בסופו) אשר עבודה זו היא למעלה מבחינת 'אתכפיא' המבוארת לעיל, אלא היא בחינת 'אתהפכא' - הפיכת החושך וההעלם עצמו לאור וקדושה, ובמעשה בפועל - לא רק הכנעת וביטול התאוות שלו, שלא ימלא תאוות לבו בפועל, אלא שתאוותו תתעלה ותתהפך לתאוה ואהבה לה' יתברך.

[אבל לכאורה יש להקשות:]

ומה שלא נאמר בפירוש לשון אסיפה, כדכתיב[101] **"בְּהִתְאַסֵּף רֹאשֵׁי עָם וגו'".**

מדוע מבטא לשון קיבוץ ואסיפה זו בלשון זה דווקא - 'יקהת', ולא כלשון רגיל יותר 'אסיפה', כנאמר 'בהתאסף ראשי עם'.

כי שם נאמר "יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל", שקיבוצם [של ישראל דווקא] **נקרא 'אסיפה'.**

אבל בהקבץ בחינות שאר עמים [כדי] **להתאסף למקורם, נאמר "יקהת"** - 'לו יקהת עמים'.

[ומבאר הטעם לכך:]

מלשון 'קיוהא', הוא ענין חריפות וחמיצות, כמו – דרך־משל – העושה מַטְעַמִּים מְדָבָרִים חריפים

97. בראשית מט, י.

98. אלא שהיו"ד נוספת [בתיבת 'יקהת'] להורות על הפעולה לעתיד.

99. במאה"ז הנחות הר"פ ע' מז שת"א אליו יתכנשון עממיא. ובסה"מ תקס"ג ע' תקכג 'לו יתכנשון עממין'. ע' תקמו. ע' תקמט. סה"מ תקס"ז ע' קצה. ע' ר. ובתרגום אונקלוס: 'וליה ישתמען עממיא'.

100. איוב לד, יד.

101. דברים לג, ה.

וחמוצים וכו', כך הוא בענין זה דאתהפכו מרירא למיתקא ולכן נק' בחי' זו קהת והיא ג"כ עבודת הלוים מבחי' גבורות שמרירו הוא דאתהפכא למיתקא וחשוכא לנהורא (ועמ"ש ע"פ נשא את ראש בני גרשון כו' מענין ג' בחי' הלוים). **והנה כל זה הוא עבודת הלוים להעלות נפשו לה' ממטה למעלה להיות דבוקה בשורשה באלהים חיים, אבל בחי' הכהנים הוא מלמעלה למטה, כי הנה כתיב ובא אהרן ובניו וגו' וכסו וגו' שהם הם המכסים ומלבישים**

וחמוצים[102] **וכו', כך הוא בענין זה ד'אתהפכו מרירא למיתקא'**[103].

כמבואר הענין בתניא:

"שני מיני נחת רוח לפניו יתברך למעלה:

אחד - מביטול הסטרא-אחרא לגמרי ... ע"י הצדיקים. והשנית - כד אתכפיא הסטרא-אחרא בעודה בתקפה וגבורתה, ומגביה עצמה כנשר, ומשם מורידה ה' באתערותא דלתתא ...

וזהו שאמר הכתוב (בראשית כז, ד): "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי", מטעמים לשון רבים, שני מיני נחת רוח. והוא מאמר השכינה לבניה, כללות ישראל, כדפירש בתיקונים. וכמו שבמטעמים גשמיים, דרך משל, יש שני מיני מעדנים:

אחד - ממאכלים ערבים ומתוקים, והשני - מדברים חריפים או חמוצים, רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב, עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש.

וזהו שאמר הכתוב (משלי טז, ד): "כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה", פירוש, שישוב מרשעו, ויעשה הרע שלו יום ואור למעלה, כד אתכפיא סטרא־אחרא ואסתלק יקרא דקודשא־בריך־הוא לעילא".

ועבודה זו של 'קהת' היא ענין הנחת רוח השנית, שבאה על ידי הכנעת החושך והפיכתו לאור, על דרך מאכלים חריפים וחמוצים (קהת - קיוהא) שמתבלים אותם לעשותם מתוקים.

ולכן, נקראת בחינה זו 'קהת' - כי מורה על אסיפת כחות האדם מתאוות עולם הזה וקיבוצם והעלאתם יחד לה', ענין של הפיכה מרע לטוב, על דרך הפיכת דבר מר לדבר מתוק.

[ומבאר כיצד עבודה זו של קהת קשורה לבחינת הגבורה דווקא, שורש הלויים בכלל:]

ו[התהפכות זו] **היא גם־כן עבודת הלוים מבחינות גבורות, ש'מרירו'** [גבורה] **הוא דאתהפכא ל'מיתקא', ו'חשוכא'** [גבורה] **ל'נהורא'**.[104]

פרק ט

העבודה הפנימית של הכהנים – להמשיך את הרצון העליון בנפשות ישראל מלמעלה למטה

[עד כאן ביאר את ענין הלויים שענינים צמאון גדול הבא מלמטה, וזה הרצון של האדם מצידו להתחבר לאלקות, אבל זהו רק 'רצוא' וצמאון. אבל כדי לרוות הצמאון, היינו שה'רצון העליון' יאיר בתוכו (ולא רק לרצות להתחבר ב'רצון העליון'), צריך לימוד התורה בפועל, וזהו ענין הכהנים שיבואר להלן:]

והנה, כל זה הוא עבודת הלוים – להעלות נפשו לה' 'ממטה למעלה', להיות דבוקה בשורשה באלהים חיים - שלא תישאר למטה, כנ"ל, העלאת ה'רצון התחתון' לגבי ה'רצון העליון', שזהו הכלי להתגלות והשראת 'רצון העליון'.

אבל בחינת הכהנים הוא 'מלמעלה למטה' - כי הם בחינת חסד, כנ"ל, שעניינה המשכה והארה מלמעלה למטה, כטבע המים היורדים מלמעלה למטה דווקא, כנ"ל, ועניינם הוא להמשיך 'רצון עליון' זה למטה בנפשות ישראל בפועל.

[ומבאר את התפקיד הרוחני של הכהנים:]

כי הנה, כתיב[105] "**וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו** [בְּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְהוֹרְדוּ אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ] **וגו' וְכִסּוּ וגו'** [בָּהּ אֵת אֲרֹן הָעֵדֻת]" – **שהם הם המכסים ומלבישים את**

102. תניא פרק כז.

103. זח"א ד, א.

104. ועיין מה שמבואר על פסוק 'נשא את ראש בני גרשון כו'' מענין ג' בחינות הלוים [לקו"ת פ' נשא כא, ג ואילך. וראה בביאורנו בזה 'חסידישע פרשה' לפרשת נשא].

105. במדבר ד, ה.

את כלי הקדש בלבושים רבים שש וארגמן כו' שית גוונין הם שית סדרי משנה שבהם מלובש רצה"ע ית' משא"כ בבני קהת כתיב ולא יבאו לראות כבלע את הקדש. והענין כי אמרו רז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו שעיקר תשוקתו וחפצו יהיה לה' לבדו ולדבקה בו ית' ולא להתורה בלבד וכמ"ש אחזתיו ולא ארפנו אחזתיו דוקא אלא שהבאתיו אל בית אמי וגו' והוא ע"י בחי' אהרן הכהן העליון המביא רצה"ע אל בית אמי כנ"ל (וע' בזהר פ' קרח א ד דקע"ז ב' ובהרמ"ז שם וע' בזהר ויחי דרל"ב ב' פי' פסוק ולא יבואו כו' בע"א) וכמ"ש בתורה כמה פעמים וידבר ה' אל משה ואל אהרן שדבר ה' נמשך לישראל ע"י בחי' משה ובחי' אהרן

כלי הקדש בלבושים רבים: שש, וארגמן כו' [וכל שאר הגוונים של המשכן, שבסך הכל הם ששה].

שית גוונין [של המשכן] **הם שית סדרי משנה, שבהם מלובש 'רצון העליון' יתברך** - וענין הכהנים הוא להמשיך את רצון העליון זה מלמעלה למטה להתגלות ו'להתלבש' בלבושי התורה ועל ידי זה בנפשות ישראל, כפי שממשיך.

מה־שאין־כן בבני קהת כתיב[106] **"וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ"** - שלא היו מותרים אפילו לראות את הכהנים מכסים את המשכן ("ובלוע שלו הוא כסויו" (רש"י)), כי בני קהת, לויים, אינם אוחזים בעבודה זו של 'מלמעלה למטה', אלא עניינם הוא 'מלמטה למעלה', כנ"ל. כלומר, שאין בכוחם של הלויים לראות את ירידה והתלבשות זו של ה'רצון העליון' בתוך לבושי התורה, כי עניינם רק הצמאון מלמטה למעלה להגיע לבחינת 'רצון העליון' אבל לא המשכתה בפועל.

והענין - לבאר עבודה זו של הכהנים בדרך 'מלמעלה למטה':

כי אמרו רז"ל[107]**: 'כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו'** - לפי פשוטו הפירוש הוא דהאומר אין לי אלא תורה, ואינו עוסק בשום מצוה אחרת, 'אפילו תורה אין לו' - אפילו שכר לימוד אין לו (ע"פ רש"י).

[והמשמעות הפנימית בכך בקשר להנ"ל:]

שעיקר תשוקתו וחפצו יהיה לה' לבדו, ולדבקה בו יתברך, ולא להתורה בלבד - לחכמת התורה ('לבושי התורה'), **וכמו שכתוב**[108] **"אחזתיו ולא ארפנו" – "אחזתיו" דוקא** - כלומר, שאני אוחז אותו יתברך בעצמו המלובש ושורה בתורה, ולא בלבושי התורה עצמם.

כלומר, הכוונה הפנימית בדברי רז"ל אלו היא, שכוונת האדם בעת עסקו בתורה צריכה להיות לא בהשגת חכמת התורה בלבד, שזוהי רק לבוש החיצוני של התורה, אלא ש"עיקר תשוקתו וחפצו יהיה לה' לבדו [המלובש בתורה], ולדבקה בו יתברך".

אלא ש"הבאתיו אל בית אמי וגו' [ואל חדר הורתי]" - מלמעלה למטה.

- היינו, שכדי "לאחוז" כביכול, את הקב"ה המלובש בתורה, ושעל ידי זה יתגלה באדם ה'רצון העליון', יש צורך להמשיך ו"להביא" ('הבאתיו') אותו בתוך התורה מלמעלה למטה, כפי שממשיך.

והוא על־ידי בחינת אהרן הכהן העליון המביא 'רצון העליון' אל 'בית אמי', כנזכר לעיל.[109]

וזהו עניינו של אהרן, לגלות את אור המלך בעצמו שמלובש בלבושים הגשמיים של התורה, כי עניינו המיוחד הוא הדלקת נרות המנורה - אור, 'נר מצוה ותורה אור', לגלות האור מתוך הלבושים. וזהו 'ובא אהרן וכסו' הנ"ל -שמגלה את בחינת האור אשר בלבושים, לבושי התורה.

וכמו שכתוב בתורה כמה פעמים "וידבר ה' אל משה ואל אהרן"[110] **– שדבר ה' נמשך לישראל על־ידי בחינת משה ובחינת אהרן** - כי הם הם המביאים וממשיכים בחינת 'רצון העליון' של הקב"ה למטה בהתורה[111].

106. במדבר ד, כ.

107. יבמות קט, ב.

108. שה"ש ג, ד.

109. ועיין בזהר פרשת קרח דף קע"ז ב', ובהרמ"ז שם. ועיין בזהר ויחי דף רל"ב ב' פירוש פסוק 'ולא יבואו כו'' בענין אחר.

110. ראה שמות יב, א.

111. ואולי זהו מה שמבואר בזוהר שמשה נקרא 'שושבינא דמלכא', השושבין המלוה את המלך הקב"ה למטה להתקשר ולהתחבר עם

וזהו ענין עוטה אור כשלמה וכמ"ש במ"א. (וע' מענין שאו את ראש ברבות מצורע ס"פ י"ח. במדבר פרשה א' שזהו ענין וירם קרן שם ר"פ ד'. פרשה ז' דרכ"ג ב'. פרשה ט' דר"ל ב' פרשה י' דרל"ו ג'. פנחס פכ"א דרפ"א ב'. שה"ש רבה בפסוק שררך אגן זח"ג פנחס רנ"ג ב):

ביאור הדברים הנה אית רצון ואית רצון כו'. הרצון הנולד מן הדעת וההשכלה לפי העמקת שכלו שתופס ומשיג עד"מ איכות ההטבה שיהיה לו מן הדבר ככה תתגדל התשוקה כו'. והנה לית מחשבה תפיסא בי' אלא בהתפשטות גדולתו מהוה מאין ליש ומחיה עליונים כו'. ודבר זה כאשר נתפס בשכלו ובהעמקת הדבר נולד מזה התשוקה בלב בחיצוניותו כי הלב יכול להיות כלי לקבל אור זה המתפשט בשכלו כי המוח שליט על הלב (וזהו נודע בשערים בעלה שבעלה דמטרוניתא הוי' נודע בשערים כו')

וזהו ענין "עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה"[112]**, וכמו שמבואר במקום אחר**[113]**.**[114]

כתיב 'עוטה אור כשלמה', ועל פי פנימיות הדברים 'שלמה' ולבוש זה קאי על התורה, שהתורה היא הלבוש כביכול שבו הקב"ה מתלבש ושורה, כי התורה נקראת 'אור', שנאמר 'תורה אור', ומה שנאמר כאן 'עוטה אור כשלמה' קאי על הלבוש של התורה, שהוא לבוש אור, והקב"ה מתעטף בלבוש זה. אלא שהתגלות אור אין סוף ב"ה, רצון העליון, בהתורה היא על ידי בחינת הכהנים, כנ"ל, שממשיכים את דבר ה' לישראל באמצעות התורה.

[מכאן עד סוף המאמר הוא כעין קיצור של המאמר, ויש בו קצת תוספת ביאור:]

ביאור הדברים: הנה, 'אית רצון, ואית רצון כו' - ישנן שתי דרגות ברצון הנפש.

רצון הנולד מן הדעת וההשכלה לפי העמקת שכלו שתופס ומשיג על־דרך־משל איכות ההטבה שיהיה לו מן הדבר, ככה תתגדל התשוקה כו' [אל הדבר ההוא] - זוהי בחינת 'רצון התחתון' הנולדת ונמשכת מהדעת והשכל ויורדת להתלבש בהמדות (אהבה לדבר שרוצה, ויראה מדבר ששונא) להיות חיותן קיומן.

והנה, 'לית מחשבה תפיסא ביה' - בהקב"ה עצמו, ואם כן איך יתכן להתבונן בגדולתו יתברך, שאין מחשבת האדם יכול להשיג אותו.

אלא בהתפשטות גדולתו, מהוה מאין ליש, ומחיה עליונים כו' - ביכולת האדם להשיג את האורות המתפשטים מאתו, היינו בחינות 'ממלא כל עלמין' ו'סובב כל עלמין'.

ודבר זה, כאשר נתפס בשכלו, ובהעמקת הדבר, נולד מזה התשוקה בלב בחיצוניותו - חלק הלב שבו האדם מרגיש, היינו, שתשוקה זו היא בגדר הרגשת האדם.

כי הלב יכול להיות כלי לקבל אור זה המתפשט בשכלו, כי 'המוח שליט על הלב'[115] - ואם ביכולת המוח להבין ולהשיג דבר זה, אזי יהיה גם בכח הלב להכיל ולקלוט את זה.

בני ישראל. דאף שבדרך כלל זהו עניינו של משה ואילו אהרן הוא 'שושבינא דמטרוניתא' להביא ולהעלות את בני ישראל ממטה למעלה לה', מכל מקום, הרי רואים בתורה אשר פעמים דבר ה' נמשך מלמעלה למטה דרך משה ואהרן, ולא רק דרך בחינת משה. ולכן בהכרח לומר שיש בבחינת אהרן גם כן ענין זה של המשכת אלקות מלמעלה למטה. וכדמוכח גם מזה שאהרן הוא כהן גדול, שענין הכהנים בכלל הוא חסד, היינו המשכת והתגלות אלקות מלמעלה למטה.

112. תהלים קד, ב.

113. ראה לקו"ת פ' שלח ד"ה ועתה יגדל נא (לח, ג)

114. ועיין מענין 'שאו את ראש' ברבות מצורע סוף פרשה י"ח. במדבר פרשה א', שזהו ענין 'וירם קרן' שם ריש פרשה ד'. פרשה ז' דף רכ"ג, ב'. פרשה ט' דף ר"ל ב'. פרשה י' דף רל"ו ג'. פנחס פכ"א דף רפ"א, ב'. שיר השירים רבה בפסוק 'שררך אגן' זהר חלק ג. פנחס רנ"ג ב'.

115. וזהו "נודע בשערים בעלה" – שבעלה ד'מטרוניתא' - של בני ישראל - הוי' – 'נודע בשערים' כו' - שנודע לכל אדם לפי שיעור יכולת הקליטה והתפיסה של מוחו ולבו.

ואהבה זו בא מלמעלה בבחי' השתלשלות רבות בהתפשטות גדולתו ושם אתה מוצא ענותנותו כו'. וזהו נודע בשערים בעלה לכל חד וחד לפום מה דמשער בלבא ושבחא דקב"ה איהו בעלה דמטרוניתא שהוא נודע כו'. והנה בתשוקת אהבה זו יש בה בחי' קטנות וגדלות לפי גדלות וקטנות השכל כי הקטן אוהב כו'. ולכן נק' רצון תחתון שהוא המתפשט מכחות הנפש שכל ומדות. אבל אית רצון לעילא בשרש הנשמה במקור חוצבה בכל העולמות אבי"ע. ובהארתה למטה בבחי' יחידה שבנפש הפרטי בביטול מערך השגתו והשכלתו מפני עוצם רוממותו ית' דלית מחשבה תפיסא בי' וביטול כל הנבראים לגבי עצמותו ומהותו ית' דכולא קמי' כלא ממש חשיבי (הגם דלית מחשבה תפיסא במהותו ית' מ"מ היינו במהות עצמו אבל בגדולת מהותו לגבי נבראים שאין ערוך אליו ית' כל הנשמה תהלל ולגדולתו אין חקר) ועי"ז תתעורר הנפש לצאת מנרתיקה זה הגוף.

ואהבה זו בא מלמעלה בבחינת השתלשלות רבות בהתפשטות גדולתו, ושם - כלומר, אחר שנתפשט ונמשך למטה וניכרת גדולתו ית', **אתה מוצא ענותנותו כו'** - כי גדולה זו נחשבת להשפלה וירידה לגבי הקב"ה עצמו.

וזהו "נודע בשערים בעלה" – לכל חד וחד לפום מה דמשער בלבא - הקב"ה נודע ונדבק באדם לפי ה'שער' (וההשערה) שלו, היינו, לפי כח קליטת מוחו ולבו.

ו'שבחא דקב"ה איהו בעלה דמטרוניתא', שהוא נודע כו' [מלמעלה למטה] - היינו, כמבואר בהמאמר ש'נודע' הוא לשון נפעל ומשמעו אשר הקב"ה עושה את עצמו להיות בגדר ידיעה והשגה, על ידי כך שמשפיל ומצמצם את אורו הבלי גבול לבוא בגדר גבול ומדה.

והנה, בתשוקת אהבה זו יש בה בחינת קטנות וגדלות, לפי גדלות וקטנות השכל [של האדם], **כי הקטן אוהב כו'** [דברים קטני הערך]. **ולכן** - בגלל שרצון זה ניתן לשינויים ויכול להיות בקטנות ובגדלות, **נקרא 'רצון תחתון', שהוא המתפשט מכחות הנפש – שכל ומדות** - הוא רצון נמוך יותר מזה שיבואר להלן, משום שרצון זה מתפשט ונמשך מכחות הנפש - שכל ומדות - לכן בכל אחד מתעורר במדה אחרת, אחד בקטנות, ואחד בגדלות יותר, כי תלוי בהתבוננות מוחו ויכולת כח הקליטה של לבו.

אבל 'אית רצון לעילא' - רצון עליון יותר - **בשרש הנשמה במקור חוצבה בכל העולמות אצילות־בריאה־יצירה־עשיה.**

ובהארתה למטה בבחינת 'יחידה' שבנפש[116] **הפרטי** – רצון עליון זה בא מצד חלק הנשמה המיוחד לגמרי עם שרש הנשמה למעלה.

[ומבאר מהי הדרך לעורר רצון עליון זה המושרש בעצם הנשמה:]

בביטול מערך השגתו והשכלתו מפני עוצם רוממותו יתברך, ד'לית מחשבה תפיסא ביה', וביטול כל הנבראים לגבי עצמותו ומהותו יתברך, ד'כולא קמיה כלא ממש חשיבי'.[117]

על ידי שהאדם מתבונן בזה גופא שאין ביכולתו להשיג את גדולתו יתברך העצמית, ובכך שכל העולמות והנבראים עליונים ותחתונים בטלים לגמרי אליו יתברך עצמו, ניתן לעורר את רצון עליון זה שבא מבחינת 'יחידה' שבנפש, הארת שורש הנשמה למטה.

ועל־ידי־זה [ההתבוננות בביטול הנבראים לגבי עצמותו יתברך] **תתעורר הנפש לצאת מנרתיקה – זה הגוף.**

- דכאשר יבוא להכרה ברורה בגודל ריחוק הערך בינינו להקב"ה, ובהעדר תפיסת מקום של כל הנבראים ביחס אליו, רצון עליון זה הטבוע בנפשו יתעורר ויבוא לידי גילוי, והאדם יכסוף וישתוקק לעלות ולהתנתק ממאסר הגוף ונפש הבהמית ולהכלל במהותו ועצמותו יתברך ממש.

116. ראה ב"ר יד, יא.

117. הגם ד'לית מחשבה תפיסא' במהותו יתברך, מכל מקום, היינו, במהות עצמו, אבל בגדולת מהותו לגבי נבראים, שאין ערוך אליו יתברך, "כל הנשמה תהלל" (תהלים קג, ו) - היינו, הנשמה יכולה להבין ענין ה'אין ערוך' של עצמותו יתברך לגבי הנבראים, ו"לגדולתו אין חקר" (שם קמה, ג) - היינו, רק גדולתו יתברך העצמית, מהותו יתברך ממש, איננה ניתנת להשגת שום נברא.

והנה לזה אין חיצוניות הלב כלי להיות האהבה ויראה מורגשת בו כי גבהו ממנו אלא תתבטל הנפש מכחותי' והיה כלא היה וזהו ובכל מאדך והוא מאיר בהשוואה גמורה לכל נפש מישראל אלא שהמונע הוא שאין התלבשותה בגוף אלא עומדת בבחי' מקיף. וזהו שאו את ראש שהוא הרצון התחתון הנולד מהתפשטות החיות בנבראים לגבי רצון העליון שהוא לגולגולת בחי' שרש הנפש ובחי' יחידה הנולד מהתבוננות ביטול ערך הנבראים לגבי עצמותו ומהותו לכן מ"ש בענין כריתות כו'. כי הרשעים מלאים חרטות מבחינת יחידה והמחבר בחי' מקיף הזה להתפשט בכחות הנפש המתלבשים בגוף הוא מתן תורה בשבועות שעל כל דבור פרחה נשמתן שהדיבור המשיך מעצמותו ית' אנכי מי שאנכי

והנה, לזה [רצון עליון זה] **אין חיצוניות הלב כלי** [לקלוט ולהכיל אותו], **להיות האהבה ויראה מורגשת בו, כי גבהו ממנו** - מכלי קליטת הלב הגשמי, **אלא תתבטל הנפש מכחותיה, והיה כלא היה** - שעל ידי התעוררות רצון גדול זה מגיע ל'כלות הנפש'.

וזהו "ובכל מאדך"[118] - אהבת ה' בלתי מוגבלת שגורמת כלות הנפש, כי אין כלי הלב יכול להכיל ולסבול אותה.

והוא מאיר בהשוואה גמורה לכל נפש מישראל - כי כל נשמה היא חלק אלקה ממעל ממש, ואהבה זו באה מדבר זה. החילוק הוא רק אם רצון זה יבוא לידי התעוררות וגילוי, שגילויו הוא על ידי התבוננות הנ"ל בביטול העולמות לגבי מהותו יתברך.

אלא שהמונע הוא שאין התלבשותה בגוף, אלא עומדת בבחינת 'מקיף'.

אף על פי שרצון זה קיים בכל נפש מישראל בהשוואה גמורה, מכל מקום, כיון שהוא רצון גדול ונעלה ביותר למעלה מיכולת הקליטה והתפיסה של הגוף והלב, לכן למעשה איננו מתלבש ומתגלה בכל אחד אלא נמצא באדם באופן 'מקיף', היינו, שאמנם נמצא באדם רק שמפני גודל מעלתו איננו מורגש ומתגלה בו (ללא פעולה מיוחדת מצד האדם).

וזהו "שאו את ראש" – שהוא ה'רצון התחתון' הנולד מהתפשטות החיות בנבראים.

ועל זה בא הציווי 'שאו את ראש בני ישראל', 'שאו' לשון העלאה והגבהה, היינו שצריך להגביה ולהעלות את בחינת ה'ראש' שבאדם, הרצון התחתון הנ"ל הנולד ובא מהתבוננותו בהאור והחיות האלקית המתפשטת מאיתו יתברך לצורך התהוות העולמות המוגבלים.

[וצריכים לפעול העלאת והגבהת רצון זה -]

לגבי 'רצון העליון', שהוא "לגולגולת" - שמתייחס לרצון עליון זה, כשם שהגולגלת היא מעל ראש האדם – **בחינת שרש הנפש ובחינת 'יחידה', הנולד מהתבוננות ביטול ערך הנבראים לגבי עצמותו ומהותו** (כנ"ל).

לכן, מ"ש בענין כריתות כו'[119] [הגוף מהראש], **כי 'הרשעים מלאים חרטות'**[120], **מבחינת יחידה.**

והמחבר בחינת 'מקיף' הזה - רצון העליון, שבדרך כלל הוא למעלה מגילוי בהגוף הגשמי, כנ"ל – **להתפשט בכחות הנפש המתלבשים בגוף – הוא מתן תורה בשבועות, ש'על כל דיבור פרחה נשמתן', שהדיבור המשיך מעצמותו יתברך, 'אנכי מי שאנכי'** [בנפשות ישראל, בפנימיות שחדר גם בתוך גופם] - וזהו גם ענין 'אנכי הוי' אלקיך', שבחינת 'אנכי' - מהותו ועצמותו יתברך - נמשכה וירדה למטה להיות 'אלקיך' הכוח והחיות של כל נפש מישראל.

118. דברים ו, ה.

119. בלקו"ש חלק ה ע' 136 מציין שכנראה שחסר כאן.

120. ראשית חכמה שער היראה בשם ספר חסידים. שבט מוסר פכ"ד בשם מאמר רז"ל. ראה לקו"ת פ' ראה יח, א. תניא פרק יא. אוה"ת פ' ראה ע' תרלה.

וכן כלל התורה הוא וחכמתו א' וטעמי תורה לא נתגלו דאנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא כו'. ומ"מ שכל אדם תפיסא בה בחיצוניותו כי נתלבשה בדברים גשמיים זרעים מועד כו'. וכאשר האדם מדבק בה שכלו ומחשבתו הרי המאור שבה שהוא הוא עצמותו ומהותו ית' המלובש בה מחזירו למוטב. פי' כי טוב הוא זיו ואור הגנוז לצדיקים שנהנין כו' ומוטב הוא מקור הטוב הגבה למעלה בשרשו. אך הנה ובחנות המשכן כו' שהוא סוכת דוד הנופלת כו' רגליה יורדת כו' יקימו אותו הלוים ג' בחי' גרשון קהת ומררי. בחי' גרשון לאכפייא לסטרא אחרא ולבער הרע כו' ותשליך במצולות ים כו'

וכן - עוד דבר המחבר בחינת 'מקיף' זו להתפשט בכחות הנפש המתלבשים בגוף - **כלל התורה, הוא וחכמתו אחד**[121], **ו'טעמי תורה לא נתגלו'**[122] - דבר שלמעלה מטעם ושכל, היינו רצון העליון, **ד'אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא'**[123] **כו'**.

ומכל מקום - למרות גודל מעלת התורה והמצוות שמאוחדות ממש עם עצמותו יתברך, **שֶׁכָּל אדם תפיסא בה** [עכ"פ] **בחיצוניותו** - שכל האדם יכול לתפוס בחכמתו יתברך, **כי נתלבשה בדברים גשמיים – זרעים מועד כו'** - וזהו בעולמו של האדם, ולכן ביכולתו לתפוס ולהשיג חכמתו יתברך באמצעות השגת התורה המדברת בדברים גשמיים.

וכאשר האדם מדבק בה [בהתורה] **שכלו ומחשבתו** - להשכיל בה ולחשוב בענייניה, **הרי 'המאור שבה'** - המאור דווקא ולא רק האור – **שהוא הוא עצמותו ומהותו יתברך המלובש בה** - המאור עצמו – **'מחזירו למוטב'**[124].

פירוש - דיוק הלשון 'למוטב' במקום לומר 'לטוב': **כי 'טוב' – הוא זיו ואור הגנוז לצדיקים**[125], **שנהנין כו'** [מזיו השכינה[126]] - היינו, רק זיו הארה והתפשטות של אלקות, **ו'מוטב' – הוא מקור הטוב הגבה למעלה בשרשו** - מהותו ועצמותו יתברך, מקור ושורש האור והגילוי המתפשט מאתו. ולכן על ידי עסק התורה נמשך ומאיר באדם מהותו ועצמותו יתברך שגורם להתחברות בחינת מקיף זה להתפשט בכחות הנפש המתלבשים בגוף.

אך, הנה, "ובחנות המשכן כו' [יקימו אותו הלוים]".

אך כדי לפעול התחברות זו יש צורך בעבודה אחרת הגורמת שהאדם יהיה כלי מתאים לחיבור הרצון התחתון בהרצון העליון, וכלשון רבינו לעיל "שלא ישאר למטה". ועבודה זו נרמזת במה שנאמר לגבי הלויים 'ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים' שהלויים באים מצד הגבורה, שעניינו העלאה מלמטה למעלה (כטבע האש), ובחינתם פועלת להתעלות והגבהת הנפש (המשכן, כדלהלן) מלמטה למעלה.

[מבאר מהו ענין המשכן:]

שהוא "סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת"[127] **כו'**, **"רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת כו' [מָוֶת]"**[128] - ירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית – **"יקימו אותו הלוים"** - בכוח בחינת הלויים להעלות ולהגביה את נשמת האדם מנפילה זו להתדבק בה', [שהם] **ג' בחינות: גרשון, קהת, ומררי** - שכל אחד מהם הוא שלב נוסף בפעולת עלייה זו.

בחינת 'גרשון' - מלשון גירושין ושילוח – **לאכפייא לסטרא אחרא ולבער הרע כו'**, **"וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כו' [כָּל חַטֹּאותָם]"**[129] - שילוח וביטול הרע מקרבו.

121. רמב"ם הל' יסודי התורה ב, י.

122. ראה סנהדרין כא, ב. בכ"ז ראה אגה"ק סי"ט (ע' קכח, א). לקו"ת שלח מ, א. סידור עם דא"ח קלא, א ואילך. שער האמונה לאדמה"א פי"ג. עטרת ראש דרוש לעשי"ת נט, סע"ב ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיד ואילך. קונטרסים ע' רסג ואילך. המשך תרס"ו ע' סז, וע' תקכב. סה"מ תרע"ח ע' שמו. ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיב, א). סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע יט-כ. ועוד.

123. ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

124. פתיחתא לאיכה רבתי, ב.

125. ראה חגיגה יב, א.

126. ראה ברכות יז, א.

127. עמוס ט, יא.

128. משלי ה, ה.

129. מיכה ז, יט.

מרירי להתמרמר על ירידה זו ועל ידי כן אתהפכא חשוכא לנהורא. בחי' קהת ולו יקהת עמים ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה זדונות נעשה כזכיות וזהו עבודת הלוים להקימה מנפילתה. ועבודת הכהנים ובא אהרן ובניו כו' כי האומר אין לי אלא תורה כו' אלא כמ"ש אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו כו' אחזתיו דייקא אלא דלית מחשבה תפיסא בי' וא"א להתגלות ולהתפשט בכחות הנפש עד שהבאתיו כו' וד"ל:

'מררי' - לשון מרירות – **להתמרמר על ירידה זו** [של הנשמה ממקורה העליון למטה בגוף הגשמי] - ולהיות מ'מארי דחושבנא' כמבואר בהמאמר.

ועל־ידי־כן - על ידי שילוח הרע (גרשון) ומרירות זו (מררי), **אתהפכא חשוכא לנהורא** - לא רק הכנעת וביטול הרע אלא יתירה מזה, הפיכתו לקדושה ואלקות, **בחינת 'קהת'** – **"ולו יקהת עמים"** - "שמתאסף ומתקבץ אליו [יתברך] לבו ורוחו ונשמתו [של האדם] אליו יאסוף במקור חוצבה ברשפי אש שלהבת העולה למעלה" (ל' המאמר לעיל).

[כלומר:]

"וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר, כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה"[130], **'זדונות נעשה כזכיות'**[131].

- שהרע והקליפה עצמה תתהפך לאור וקדושה אלקית, שזהו ענין 'זדונות נעשו כזכיות', שהעבירות שהאדם עשה בזדון יכולות להתהפך ל'זכיות' ממש על ידי עבודה נעלית זו.

וזהו עבודת הלוים – **להקימה מנפילתה** - להקים ולהגביה את הנשמה מירידתה למטה, שלא תישאר למטה שקועה בגשמיות עולם הזה. ובכללות הוא ענין אתכפיא (גרשון), מרירות על הרע שבו (מררי), ואתהפכא של הרע לאור וטוב (קהת).

ועבודת הכהנים – **"ובא אהרן ובניו כו'"** - לכסות את כלי המשכן, שהכיסויים היו עשויים משש גוונים, כנגד ששה סדרי משנה, היינו, שענין הכהנים הוא להמשיך את ה'רצון העליון' בתוך התורה כדי שעל ידי זה כאשר האדם יעסוק בתורה יכול להתגלות בו 'רצון עליון' זה.

כי 'האומר אין לי אלא תורה כו' [אפילו תורה אין לו']**, אלא, כמו שכתוב "אחזתיו ולא ארפנו, עד שהבאתיו כו'", "אחזתיו" דייקא** - את הקב"ה עצמו המלובש בתורה, שעיקר תשוקתו בעסק התורה תהיה להדבק בה'.

אלא ד'לית מחשבה תפיסא ביה' - בו יתברך עצמו, אפילו על ידי עסק התורה (שבאמצעותה תופס בחיצוניותו יתברך).

ואי אפשר [למהותו יתברך] **להתגלות ולהתפשט בכחות הנפש "עד שהבאתיו כו'** [אל בית אמי]"[132] - שהכהן צריך להמשיך את מהותו יתברך למטה בתוך התורה, ועל ידי זה ניתן להתקשר ולתפוס את הקב"ה עצמו באמצעות התורה, **ודי למבין.**

130. תהלים קלט, יב.

131. יומא פו, ב.

132. שה"ש ג, א.

פטרוני הגליון

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' **אברהם** בן **שרה אסתר** שיחי'

וזוגתו מרת **הניה** בת **רבקה** תחי'

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי'

For all your copier needs

212-267-0500

לזכות

החתן הרה"ת **יעקב מנחם מענדל** שיחי' **יוניק**

והכלה מרת **רענדל לאה** שתחי' **לוין**

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעטומ"צ

הוקדש ע"י הורי החתן הרה"ת ר' **דובער** ורעיתו שיחיו **יוניק**

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' **אליהו ציון** בן הרה"ת ר' **חנניה** ומרת **ברוכה**

ולזכות מרת **סופי'** בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' **חיים שמעון** בן רחל,

ומרת **חי' לאה** בת **ראשקא** שיחיו

נדבת **אוריאל** בן **סופי'** וזוגתו מרת **חנה טויבע**

בת **חי' לאה** ומשפחתם שיחיו

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

השליח הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **שטערנא**

שרה שיחיו **מינץ**

ולזכות הילדים **מנחם מענדל, אייזיק גרשון,**

צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו **מינץ**

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושיזרזו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' **יוסף** הלוי וזוגתו מרת **חנה מלכה** שיחיו

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' **ישעי' זושא**

וזו' מרת **אסתר** שיחי' **ווילהעלם**

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע
במוקדי ההפצה בשכונות החרדיות בארה"ק

ירושלים:
מרכז מעייני ישראל רח' אהלי יוסף 14

בני ברק:
ביהמ"ד מעייני ישראל רח' רש"י 26
וביהמ"ד חב"ד רח' נחשוני 1 שכונת נווה אחיעזר

מודיעין עילית:
הספריה החסידית רשב"י 21 ברכפלד

אשדוד:
ביהמ"ד מעייני ישראל רח' רבא 4
וביהמ"ד קהל חסידים רובע ז'

קרית מלאכי
ביהכ"נ המרכזי נחלת הר חב"ד

חיפה
ביהמ"ד 'מדרש פנחס' רח' השילוח 5

בית שמש:
ספריית החסידות "יוסף משה" רח' ר' יהושע 15
בית מנחם חב"ד רח' בן איש חי - חפציבה

ביתר:
מקוה באיאן רח' המגיד ממעזריטש גבעה B
ובשטיבלאך רח' הבעש"ט

אלעד :
בית כנסת דרך מצוותיך רח' ר' חייא 10

פתח תקוה:
בית כנסת מרכזי קרית בעש"ט רחוב אריה בן אליעזר

אשדוד רובע י"ג
ביהכ"נ חב"ד רח' המלך שלמה 43

אשדוד רובע ח'
ביהמ"ד דחסידי מעליץ

לפרטים או לסדר עוד מוקדי הפצה, נא להתקשר בטלפון 0504109309
או באימייל info@otzerhachassidus.com

כמו"כ אפשר לקבלו באימייל או להורידם מאתר אוצר החסידות
www.otzerhachassidus.com

הקונטרס נדפס והופץ בסיוע
מרכז מעייני ישראל בארה"ק